

NETTIPETOSTEN KASVU 2010-LUVULLA

Nettipetokset selityksenä petosten kokonaismäärän kasvulle?
Annina Lehtonen

11/2016

Tiivistelmä

Tekijä	Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike	
Annina Lehtonen	Poliisi (AMK)	
Julkaisun nimi	Julkisuusaste	
Nettipetosten kasvu 2010-luvulla	Julkinen	
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi	Opinnäytetyön muoto	
Janne Ylijärvi, esitutkinta	Tutkimuksellinen kehittämistyö	
Tiivistelmä		
<p>Internetissä tapahtuva rikollisuus on kovassa kasvussa teknologian kehittymisen myötä. Varsinkin nettipetosten määrät ovat olleet kasvussa 2010-luvulla. Opinnäytetyöni tavoitteena on osoittaa, että petosten kasvava kokonaismäärä johtuu nimenomaan nettipetosten kasvusta. Opinnäytetyössäni tuon myös esille, miten nettipetoksia tehdään, ketkä niitä tekevät ja minkälaisia rangaistuksia petoksen tekijöille annetaan. Tein yhteistyötä Tori.fi:n kanssa ja sain heiltä tietoa heidän yhteistyöstään poliisin kanssa. Tein lisäksi opinnäytetyössäni kehittämisehdotuksia siitä, miten nettipetoksia voitaisiin ennalta estää.</p> <p>Opinnäytetyöni on tutkimuksellinen kehittämistyö, jossa käytetään kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä tilastojen muodossa sekä kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä Tori.fi:n yhteyshenkilön haastattelussa sekä lainoppia ja oikeussosiologiaa. Opinnäytetyössäni perustana on ollut lainsäädäntö kuten rikoslain 36 lukua (petos). Lisäksi olen työssäni sivunnut pakkokeinolakia, Suomen perustuslakia sekä poliisilakia.</p> <p>Opinnäytetyöni tarkoituksena on kasvattaa ihmisten tietoisuutta nettipetoksista ja miten niiden uhriksi joutumisen voisi mahdollisesti välttää. Opinnäytetyöni loppuun olen koonnut johtopäätöksiä edellä mainituista tilastollisista tarkasteluista, sekä olen luonut työni liitteeksi ohjeet turvalliseen kaupantekoon internetissä. Olen lisäksi antanut kehitysehdotuksia mm. nettipetosten tilastoimisen helpottamiseksi. Tilastomateriaalini olen saanut poliisin tietojärjestelmistä, Tori.fi:ltä sekä Tilastokeskukselta.</p>		
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
52+1	11/2016	AMK2014_1
Avainsanat		
petos, nettipetos, Tori.fi, kuluttajalta kuluttajalle, valistusopas, kyberrikollisuus, yhteistyö		

SISÄLLYSLUETTELO

TAULUKKO- JA KUVIOLUETTELO.....	2
1. JOHDANTO	3
1.1 TUTKIMUSONGELMA JA AIHEEN RAJAAMINEN	4
1.2 AINEISTON HANKINTA.....	5
1.3 TUTKIMUSMENETELMÄT	5
2. INTERNETRIKOLLISUUS	8
2.1 INTERNETRIKOLLISUUDEN KEHITYMINEN SUOMESSA	8
2.2 YLEISIMMÄT INTERNETRIKOKSET	9
3. NETTIPETOKSET	10
3.1 PETOKSEN TUNNUSMERKISTÖ.....	10
3.2 NETTIPETOKSET TEKEMUOTONA	11
3.3 NETTIPETOSTEN TEKIJÄT	13
3.3 NETTIPETOSTEN MÄÄRÄN MUUTOS 2010-LUVULLA	15
3.5 NETTIPETOSTEN TUTKIMINEN	21
3.5.1 IP-tunniste tietojen selvittäminen ja televalvonta	23
3.5.2 Yhteistyö poliisilaitosten ja muiden tahojen välillä.....	24
3.5.3 Tilite dot	25
3.5.4 Pakkokeinolaki ja Suomen Perustuslaki	26
4. TORLFI JA POLIISI YHTEIS TYÖSSÄ NETTIPETOSTEN TORJUMISEKSI.....	28
4.1 YHTEISTYÖN KEHITYS POLIISIN KANSSA	28
4.2 TURVALLISUUDEN KEHITYMINEN TORLFEN SIVUSTOLLA.....	29
4.3 TORLFEN AKTIIVISUUS NETTIPETOSTEN ESTÄMISEKSI.....	30
5. RIKOSTEN ENNALTAEHKÄISY JA RANGAISTUKSET	32
5.1 ENNALTAEHKÄISY.....	32
5.2 MITEN VÄLTÄÄ JOUTUMASTA NETTIPETOKSEN UHRIKSI?.....	33
5.3 MINKÄLAISIA RANGAISTUKSIA RIKOKSENTEKIJÄT SAAVAT?	34
5.3.1 Rangaistukset.....	35
5.3.2 Sakon määräämisestä ja muutorangaistuksesta	36
5.3.3 Esimerkkejä nettipe tos tapauksista	37
5.3.4 Myös ostaja voi syyllistyä rikokseen.....	39
6. OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS	39
6.1 VALDIITEETTI JA RELIABILITEETTI.....	40
6.1.1 Validiteetti.....	40
6.1.2. Reliabiliteetti	41
7. JOHTOPÄÄTÖKSET.....	42
7.1 PETOKSEN TUNNUSMERKISTÖ.....	42
7.2 PETOSTEN JA NETTIPETOSTEN KEHITYS 2010-LUVULLA.....	42
7.2.1 Ketkä tekevät pe tos rikoksia?.....	43
7.2.2 Nettipetokset suhteessa pe tos rikoksiin	43
7.2.3 Onko ”kevyet” rangaistukset osasyy nettipetos ten kasville?	46
7.3 KEHITYSEHDOTUKSET.....	47
LÄHTEET.....	49
LIITTEET.....	

TAULUKKO- JA KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Petoksen prosessi.....	13
Kuvio 2. Sukupuolten väliset erot petosten tekijöinä vuosina 2010-2015 (Tilastokeskus)	14
Kuvio 3. Vuosina 2010-2015 petosten tekijöiden ikäjakauman vuositasolla (Tilastokeskus).....	14
Taulukko 1. Petosten määrät vuosina 2010-2016. (Polstat, poliisin tietojärjestelmä).....	15
Kuvio 4. Petosten määrän kasvu vuosina 2010–2016. (Polstat, poliisin tietojärjestelmä)...	16
Kuvio 5. Vuosina 2010–2016 Tori.fi sivustolta tehdyt rikosilmoitukset. (Rikitrip, poliisin tietojärjestelmä).....	17
Taulukko 2. Tori.fi-sivuston ilmoitukset ja niistä tehdyt rikosilmoitukset vuosina 2014-2015 (Lehto, Tori.fi).....	18
Kuvio 6. Tori.fi:ltä poliisille tehtyjen rikosilmoitusten määrä vuonna 2016/kk (Lehto, Tori.fi).....	18
Taulukko 3. Nettipetosten määrä nettimyynisivustoilla vuosina 2010-2015 ja määrän vuosittainen kasvu (Rikitrip, poliisin tietojärjestelmä)	19
Kuvio 7. Netissä tapahtuneiden petosten lukumäärät eri sivustoilla (Rikitrip).....	19
Taulukko 4. Petosten määrän kasvu ja nettipetosten osuus petoksista vuosina 2011-2016 (Polstat & Rikitrip).....	20
Kuvio 8. Nettipetokset vuosina 2010-2016 (Rikitrip).....	20
Kuvio 9. Vertailussa Tori.fi:n, Huuto.netin & Facebookin määrät nettipetoksista sekä nettipetosten osuus kaikista petoksista sekä näiden määrien kehitys 2010-2016 vuosina (Polstat & Rikitrip).....	21
Kuvio 10. Tori.fi sivustolla olleiden ilmoitusten määrä/kuukaudessa vuosina 2014-2016. (Lehto, Tori.fi).....	29
Kuvio 11. Tori.fi:n käyttäjien tekemät ilmoitukset ylläpidolle heidän huomaamistaan vääristä ilmoituksista vuonna 2016. (Lehto, Tori.fi).....	31
Taulukko 5. Vuosina 2011-2015 lievästä petoksesta tuomittujen henkilöiden lukumäärä, päiväsakkojen keskimääräinen lukumäärä ja suuruus sekä päiväsakon keskimääräinen kokonaisrahämäärä. (Tilastokeskus).....	35
Taulukko 6. Tuomioistuimessa petoksesta tuomittujen henkilöiden lukumäärä, annettujen päiväsakkojen lukumäärän keskiarvo, yhden päiväsakon keskimääräinen suuruus sekä päiväsaknotuomion kokonaisrahämäärän keskiarvo. (Tilastokeskus).....	35
Taulukko 7. Taulukossa ilmenee 2010-2015 vuosilta oikeudessa tuomittujen henkilöiden määrät. (Tilastokeskus).....	36
Kuvio 12. Nettipetosten osuus petoksista vuosina 2010-2015.....	45

1. JOHDANTO

”Petos tulee, petos tehdään
petoksella sulta viedään.
Tullaan sulle hymyillään
halataan ja välitetään.
Röyhkeimmätkin uskovana
sulle saarnaa, esiintyy
vaan löytyy viimein pinnan alta
petollinen kyy.”
(Rakkausrunot, 2013)

Petollisuus ja huijaaminen ovat ihmisille luonteenomaista jo pikkulapsesta lähtien. Ihminen oppiikin valehtelun alkeet jo taaperoiässä, jolloin ihminen tiedostaa itsensä ja olemassa olonsa (Hyvä Terveys, Lauerman, 2011). Vanhemmat opettavat lapsille pieniä valkoisia valheita kertomalla niitä itse. ”Jos et ole kiltisti niin joulupukki ei tuo sinulle lahjoja.” ”Jos menet yksin järvelle uimaan, niin Ahti tulee ja vie sinut.”

Ajan kuluessa lapsi kasvaa ja oppii itse hyödyntämään näitä malleja ja osa sortuu käyttämään niitä jopa laajempiin petollisiin tarkoituksiin. Petollisuus on mielestäni opittu luonteenpiirre ja kaikki ihmiset varmasti jossakin elämänvaiheessa huijaavat tai pettävät muita ihmisiä ainakin valkoisten valheiden muodossa. Joillekin pienen valkoisen valheen ja huijaamisen raja muuttuu häilyväksi.

Maailmassa on aina petetty ja jouduttu petetyksi. Tekomuodot ovat vain muuttuneet teknologian kehityksen myötä. Ihmisten kasvaneen netin käytön myötä myös rikollisuus on siirtynyt sinne missä ihmiset toimivat eli nettiin. Internetrikokselle tyypillistä on käyttää internet palveluita tai internetillä varustettuja ohjelmistoja apuna ihmisten pettamiseksi tai muiden hyväksikäyttämiseksi. Internetrikoksien toteutustapoja on monenlaisia, joista käytetyin, ”Non-delivery of merchandise” (tuote joka on ostettu, on jätetty toimittamatta ostajalle), on yleisimmin liitettävissä tämän kaltaiseen rikollisuuteen. (FBI, Scams and Safety.) Suomessa tämän tyyppistä rikoksentekomuotoa kutsutaan yleisemmin nettipetokseksi.

Nettipetos on ilmiönä aika uusi, eikä sitä ole juurikaan tarkasteltu omana aiheenaan opinäytetyön muodossa. Nettipetoksella tarkoitetaan sellaista petoksen muotoa, jossa joku myy

tai ostaa toiselta henkilöltä tuotteen, jonka jättää maksamatta tai jättää tuotteen lähettämättä ostajalle tahallisuutta käyttäen. Näille petoksen tekijöille tyypillistä on käyttää väärää käyttäjänimeä, nimeä tai sähköpostiosoitetta asioidessaan internet sivustoilla. (FBI, Non-delivery of merchandise.)

Rikollisuuden siirtyessä internettiin on myös poliisin täytynyt kehittää uusia rikoksen torjunta- ja selvittämismuotoja. Kaikenlainen internetissä tapahtuva rikollisuus on kasvanut räjähdysmäisesti ja varsinkin nettipetokset vaikuttavat lisääntyneen merkittävästi. Poliisiviranomaisten resurssien vähentyessä rikosten kehittyminen luo lisäpainetta rikosten tutkintaan sekä rikoksen ennaltaehkäisyyn. On löydettävä uusia keinoja, jolla kuluttajat saadaan ymmärtämään internetin vaarat ja välttämään nettipetoksen uhriksi joutumisen.

1.1 Tutkimusongelma ja aiheen rajaaminen

Ollessani työharjoittelussa Kouvolan lyhytkestoisessa tutkinnassa vastaanotin päivittäin rikosilmoituksia netissä tapahtuneista petoksista. Kiinnitin myös huomiota siihen, että petokset koskivat usein Tori.fi-sivustolla tapahtuvaa myynti- ja ostotoimintaa. Vaikutti sitä, että petosten määrä oli ylipäättänsä kasvussa – selittäisikö nettipetosten yleistymisen tätä kasvua?

Opinnäytetyössäni tutkimusongelmana on selvittää, onko nettipetosten määrä lisääntynyt ja kuinka suuren osan nettipetokset kattavat kasvaneesta petosrikollisuudesta. Nettipetosten kirjaaminen järjestelmiin tapahtuu ”petos”-rikosnimikkeellä kuten muutkin petokset. Tästä johtuen nettipetosten osuutta petoksista ei pystytä järjestelmistä suoraan hakemaan. Saadakseni petosten ja nettipetosten kasvusta tietoa hankin sitä sekä poliisin tietojärjestelmistä, että nettimyynntisivuston Tori.fi:n ylläpitäjiltä.

Internetissä tapahtuva rikollisuus on niin kansainvälistä ja monisäikeistä, että rajasin opinnäytetyön koskemaan Suomen alueella tapahtuvia nettipetoksia. Nettipetoksissa keskityin kuluttajalta kuluttajalle eli consumer to consumer tapahtuvien nettipetosten tarkastelemiseen ja tarkemmin pääosin Tori.fi:n sivustolta tulleisiin. Hyödynsin työssäni lisäksi myös Huuto.netin sekä Facebookin sivustoilla tapahtuneita nettipetoksia.

Tarkastelin työssä myös nettipetoksista tuomittujen saamia rangaistuksia ja arvioin tuomioiden merkitystä rikosten ehkäisyn näkökulmasta. Sisällytin työhöni myös kehittämisehdotuksia, joilla rikosten kirjaamista ja tutkintaa voitaisiin mahdollisesti kehittää. Työni sisältää kansalaisille ohjeet liitteenä, joiden avulla nettipetoksen uhriksi joutumisen voisi yrittää välttää.

1.2 Aineiston hankinta

Opinnäytetyössä on käytetty hyödyksi monia eri lähteitä aina poliisin tietojärjestelmistä (Ri-kitrip ja Polstat), muista tilastoista (Tilastokeskus) sekä kirjallisuudesta nettiartikkeleihin. Koska poliisin aineistoista ei ole saatavissa tietoa nettipetoksista oma rikosnimikkeensä, hyödynsin myös nettimyymntisivustojen tietoja työssäni. Tärkeänä yhteistyökumppaninani oli Tori.fi sivuston turvallisuudesta vastaava Antti Lehto, jonka ansiosta on saatu tärkeää tietoa sekä heidän kirjaamistaan nettipetoksista, että heidän yrityksensä toimintamalleista.

Tori.fi:ltä sain nettipetosaineistoja vuosilta 2014-2016 ja heidän aineistojen avulla olen pystynyt vertamaan heille tulleiden ilmoitusten määrää poliisille tehtyihin ilmoituksiin. Tavoite oli tuottaa työssä lisäksi kehitysehdotuksia, joiden avulla nettipetosten tilastointia ja tutkintaa voitaisiin helpottaa.

Opinnäytetyössä selvitetään, kuinka nettipetoksia pystytään nykyisin poliisin tutkinnassa selvittämään, minkälaisia keinoja poliisilla ylipäänsä on näiden rikosten torjumiseksi sekä miten niitä voisi mahdollisesti ennalta estää esimerkiksi valistuksen avulla. Näitä keinoja on esitelty opinnäytetyössä luvussa 4: Nettipetokset. Tavoite oli tehdä työstä mahdollisimman monipuolinen ja informaatiota nettipetoksista sisältävä.

Työssä on hyödynnetty myös lähdekirjallisuutta sekä nettirikoksia käsitteleviä lehti- ja nettiartikkeleja. Näistä sain paljon tärkeää tietoa nettipetoksista. Hyödynsin työssäni myös nettirikoksia sivuavia opinnäytetöitä, joista löysin apua lähdeaineiston etsimiseen sekä sain muita hyviä vinkkejä, joiden avulla pystyin tekemään työstäni mahdollisimman kattavan.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyö voi olla yleisesti ottaen joko toiminnallinen opinnäytetyö eli kehittämistyö, projektityö tai tutkimuksellinen opinnäytetyö. Näiden opinnäytetyö muotojen tunnuspiirteissä on kuitenkin paljon päällekkäisyyksiä. (Salonen 2013, 9-13.)

Opinnäytetyötäni ei voi suoraan lokeroida vain yhteen opinnäytetyön muotoon. Työ on osaltaan tutkimuksellinen opinnäytetyö, jossa on mukana kehittämistyön piirteitä. Työssä käytän apuna niin määrällisen kuin laadullisenkin tutkimuksen menetelmiä. Aineistona on hyödynnetty erilaisia kirjallisia lähteitä sekä nettiartikkeleja sekä hankittu tilastollista materiaalia, jota on opinnäytetyössä vertailtu eri tavoin.

Toiminnallinen opinnäytetyö eli kehittämistyön piirteitä esiintyy työssä siten, että se tavoittelee ammatillisessa mielessä käytännön toiminnan kehittämistä järkevämmäksi kokonaisuudeksi. Kehittämistyöllä tarkoitetaan toimintaa, jonka tarkoituksena on päästä määriteltyyn tavoitteeseen ja sillä halutaan kehittää jotakin ilmiötä tai asiaa paremmaksi. Lähtökohdiana on perustutkimus, jonka tuloksia sovelletaan käytäntöön. (Toikko & Rantanen 2009, 14-19.)

Kehittämistutkimus on sekoitus sekä kehittämistä, että laadullista ja määrällistä tutkimusta (Kananen 2008, 19-24). Tämän työn yhtenä tavoitteena on selvittää, onko petosten määrä kasvussa ja onko nettipetoksilla vaikutusta kasvuun. Lähtökohtana on perustutkimus, jonka tuloksia sovelletaan käytäntöön (Toikko & Rantanen 2009, 19).

Toiminnalliseen opinnäytetyöhön kuuluu kehitysehdotuksien tekeminen. Työn avulla on löydetty kehityskohteita ja esitetty niihin parannusehdotuksia. Työssä on niiden pohjalta luotu ohjeet liitteenä ”vinkkejä turvalliseen kaupantekoon”. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tulee lisäksi käyttää tutkivaa ja kehittävää otetta työtä tehdessä, joka ilmenee työssä käytettyjen määrällisen ja laadullisen tutkimuksen menetelmien kautta (Virtuaali ammattikorkeakoulu, 2006).

Työssä ilmenee tutkimuksellisen opinnäytetyön piirteitä, mm. siten, että siinä käytetään hyväksi haastattelua (laadullinen tutkimusmenetelmä) sekä tutkitaan tilastoja (määrällinen tutkimusmenetelmä), joiden avulla pyritään tutkimaan nettipetosten määrän kasvu 2010-luvulta.

Tutkimuksellisessa opinnäytetyössä keskitytään kartoittamaan ongelmaa tai laajemmin jotakin ongelma-aluetta. Siinä voidaan myös arvioida jonkin ilmiön nykytilaa. Omassa opinnäytetyössäni pääasiallinen tarkastelukohde oli petosten ja nettipetosten määrän kasvu ja sen selittävät tekijät. Tutkimuksen tuloksina syntyi aineisto, josta tämä kehitys oli pääteltävissä. Lisäksi työssä on tarkasteltu nettipetosilmiötä yleensä ja niiden tekijöitä ja niistä saatuja tuomioita sekä lisäksi esitetään ehdotuksia ongelmien ratkaisemiseksi ja asioiden kehittämiseksi. (Lapin AMK, opinnäytetyöohje; opinnäytetyön toteuttaminen.)

Opinnäytetyössä ilmenee myös laadullisen tutkimuksen piirteitä haastattelujen osalta. Havainnointi, haastattelu ja kirjalliset lähteet ovat laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa yleisimmin käytettyjä tiedonkeruumenetelmiä (Kananen 2010, 36). Laadullisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmät jaetaan kahteen ryhmään: sekundaarisiin ja primaarisiin. Havainnointi, haastattelut ja kyselyt kuuluvat näistä primaarisiin (Kananen 2014, 64).

Työssä on haastateltu vain yhtä henkilöä, Tori.fi:n edustajaa Antti Lehtoa, jonka vuoksi laadullisen tutkimuksen piirteitä ei sen enempää työssä esiinny, eikä se ole niin suuressa osassa opinnäytetyötä kuin määrällinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Tutkimustulosten perusteella voidaan kuitenkin todeta, että haastattelun tekemisellä oli suuri merkitys työn kannalta. Haastattelun kautta on saatu paljon tietoa Tori.fi:n ja poliisin yhteistyöstä ja miten se ilmenee/toimii käytännössä sekä erilaisia tilastoaineistoja tukemaan opinnäytetyön aihetta.

Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus oli lisäksi keskeisessä osassa, suuremmassa kuin laadullinen tutkimus. Työssä käsiteltiin numeerisia aineistoja. Tilastotieteen avulla voidaan selittää ja ennustaa erilaisia ilmiöitä. (Lapin AMK, opinnäytetyöohje: opinnäytetyön toteuttaminen.) Tavoitteena työssä oli osoittaa petosten määrän jatkuvaa kasvua 2010-luvulta nykypäivään ja osoittaa nettipetosten vaikutusta tähän ilmiöön. Työssäni selvitin lisäksi ryhmien välisiä eroja mm. siten, että pyrin tutkimaan, mikä ikäryhmä tekee eniten petoksia sekä onko petosten tekeminen naisille vai miehille tyypillisempää.

Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla saatiin vastauksia tutkimuskysymykseen. Opinnäytetyössä tutkitaan esimerkiksi rikosilmoituksista saatuja numeraalisia aineistoja, jotka pystytään muuttamaan sanalliseen muotoon. Sanallinen tieto on lähtökohtaisesti laadullista, jonka kuitenkin pystyy kvantifioimaan eli muuttamaan laskettavaksi olevaksi aineistoksi. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006.) Työssä käytetään lisäksi matemaattisia menetelmiä, eli lasketaan eri tilastoista keskiarvoja ja erilaisia prosenttiosuuksia (Paavilainen 2014, 16).

Oikeustieteen yleisimpiä osa-alueita ja tutkimusnäkökulmia ovat oikeussosiologia, oikeusfilosofia, lainoppi, oikeushistoria, oikeussosiologia, oikeusfilosofia sekä vertaileva oikeustiede. Opinnäytetyöhön kuuluu niin lainoppi kuin oikeussosiologia. (Husa ym. 2008, 22.) Oikeussosiologiassa tutkitaan oikeudellisten toimijoiden ja oikeuselämän toiminnan sääntönmukaisuuksia. Siinä käytetään lähinnä empiiristä eli kokemuseräistä menetelmää ja sillä pyritään analysoimaan erilaisia oikeudellisia ilmiöitä etsimällä yhteiskunnan rakenteista selittäviä tekijöitä. (Husa ym. 2008, 22.)

Myös lainoppi eli oikeusdogmatiikka kuuluu työhön vahvasti, sillä siinä tutkimuskohteena on voimassa oleva oikeus ja se perustuu voimassa oleviin oikeuslähteisiin. Oikeuslähteet tarkoittavat lähteitä, jotka sisältävät tietoa oikeudesta. (Husu ym. 2008, 32-33.) Lainopilla puolestaan tarkoitetaan oikeusjärjestykseen kuuluvien sääntöjen tutkimista. Erityisesti se on sääntöjen sisällön selvittämiseen tähtävää toimintaa. Tätä toimintaa kutsutaan tulkitsemiseksi. (Husa ym. 2001, 13.) Opinnäytetyössä on kerrottu, miten eri lakeja hyödynnetään

nettivetosten tutkinnassa ja mitkä lait nettivetoksiin ylipäänsä liittyy. Työssä on hyödynnetty niin esitutkintalakia, pakkokeinolakia, poliisilakia, Suomen perustuslakia kuin rikoslakiakin.

2. INTERNETRIKOLLISUUS

2.1 Internetrikollisuuden kehittyminen Suomessa

Verkkorikokset, tarkemmin tunnettu nimellä ”cyber crime”, tarkoitetaan sellaisia rikoksia, jotka tapahtuvat internetissä ja joissa hyödynnetään tietoverkkoa ja yleensä erilaisia nettisivustoja (Haasio 2013, 13). Verkkorikoksia pystyy melkein kuka vain tekemään ottamalla oppia muista tekijöistä internetissä. Verkkorikoksien toteuttamisen avuksi löytyy paljon erilaisia ohjesivustoja.

Internetrikollisuus on suhteellisen tuore ilmiö Suomessa. Rikollisuus on siirtynyt nettiin teknologian kehittymisen myötä ja se jatkaa kasvuaan ja kehittymistään koko ajan. Rikollisuutta on käsitykseni mukaan esiintynyt jo niin kauan kuin tietokoneetkin ovat olleet ihmisten ”huvikäytössä” eli noin 1990-luvulta lähtien.

Tämä kehitys on vaatinut myös poliisilta toimenpiteitä ja poliisin onkin yhä enenevässä määrin siirryttävä nettiin ratkomaan ja ennalta estämään rikoksia. Tämä vuoksi Suomessa on omia nettipoliiseja, joista ensimmäisenä julkisuuteen nousi Marko ”Fobba” Forss 2000-luvulla. Forss käynnisti nettipoliisin toiminnan Suomessa, jota esitellään myöhemmin työssä.

Internet on laaja toimintaympäristö, jossa rikosten tekijöiden on helppo toimia huomaamattomasti (Haasio 2013, 37). Ulkomailla tapahtuvaa nettirikollisuutta on vaikea tutkia. Kun kuluttajaa huijataan internetissä, rikollinen voi olla missä maassa vain ja olla oikeastaan kuka vain.

Poliisin on lähes mahdotonta selvittää näitä rikoksia, sillä tietyn tyypissä rikoksissa tekijä on lähes aina ulkomailla. Rikoksen uhrin näkökulmasta harmillisinta on se, että kovin usein poliisi ei pysty tekemään rikoksen selvittämiseksi mitään. Keskusrikospoliisi eli KRP kertoi vuonna 2010, että tämän tiedossa ei ollut ainuttakaan rikosta, jossa uhriksi joutunut olisi saanut rahansa takaisin rikoksen tekijältä. (Digitoday, Linnake, 2013.)

Ulkomaalaisilla tekijöillä osasyynä verkkoon siirtymiselle on se, että internet on maailmanlaajuisesti käytössä ja jokaisella maalla on omat lakinsa sekä viranomaisensa. Suomalainen

poliisi ei kykene tekemään juuri mitään ulkomailla tehtyjen rikollisten torjumiseksi. (Järvinen 2012, 22.) Juuri lakien erilaisuus on ongelmana rikollisten kiinni saamisessa, sillä kaikkia rikoksia jotka Suomessa on kriminalisoitu, ei ole kriminalisoitu muissa maissa. Viime vuosina kuitenkin onnistumisiakin on saatu ja tämä on esimerkki siitä, miten rikosten tutkiminen on kehittynyt Suomessa.

2.2 Yleisimmät internetirikokset

Nettirikosten kirjo on hyvin laaja. Verkossa on mahdollista tehdä aivan samanlaisia rikoksia kuin tosielämässäkin. Uhkailut, huijaukset, seksirikokset ja petokset ovat tämän kaltaisia rikoksia. Yleisimpiä nettirikoksia ovat erilaiset huijaukset, joita voivat olla esim. ns. internetsuhteita, jossa hyväksikäytetään toista henkilöä taloudellisesti. Sosiaalisessa mediassa tapahtuvista rikoksista yleisimpiä ovat laitton uhkaus, kunnianloukkaus ja nettikiusaaminen. (Haasio 2013, 13.)

Lisäksi netissä yleisiä rikoksia ovat seksiin liittyvät rikokset; lapsiporno ja prostituutio sekä piratismi, johon aika moni on jossakin elämänvaiheessaan syyllistynyt lataamalla internetistä esimerkiksi elokuvia tai musiikkia. Myös oma aiheeni petosrikokset ovat nostanut 2000-luvulla päätään ja se näyttäisi yleistyneen viime vuosien aikana (Rikitrip, poliisin tietojärjestelmä).

Niin kuin tosielämässäkin, rikosten tekijät keskittävät toimintansa sinne, missä suurin osa ihmisistä viettää paljon aikaa. Facebookin, Instagramin ja esim. Periscopopen kaltaiset sivustot ovatkin rikosten tekijöiden suosiossa. (Haasio 2013, 13.) Sosiaalinen media onkin erittäin haasteellinen toimintaympäristö poliisille. Ihan yhtä lailla suuret torialueet, joissa liikkuu paljon ihmisiä ja tuotteita, houkuttelevat rikollisia. Ihmisten tulisikin muistaa, että siellä missä liikkuu raha ja paljon ihmisiä, on käytännössä myös aina rikollisuutta.

Internetin noviisit ovat kaikista helpoin saalis nettipetoksen tekijöille. Nämä henkilöt joutuvat myös kaikista alkeellisimpien rikosten uhreiksi. Tämänlaisia henkilöitä ovat tyypillisesti ikäihmiset, jotka eivät ole tottuneet uuteen teknologiaan. (Haasio 2013, 37.) Näitä huijauksia ovat tyypillisesti suoraan ulkomailta käsin kääntäjällä tehdyt huijausviestit, joissa pyydetään lähettämään rahaa ja luvataan maksaa korkojen kera takaisin. Näitä kutsutaan ”nigerialaiskirjeiksi”. Nämä ovat yksi yleisimmistä petoksen muodoista internetissä. Ikä on suurin riskitekijä, sillä yhä useammat palvelut ovat siirtäneet toimintansa nettiin. Tämä pakottaa myös nämä vanhemmat ihmiset käyttämään internetiä erilaisissa käytännön asioissa, kuten laskujen maksamisessa, ja samalla he altistuvat myös internetin vaaroille.

Internetissä ongelmana on myös järjestäytyneen rikollisuuden siirtyminen internetiin. Monien erilaisten internethuijausten takana on jokin rikollisjärjestö. Interpolin silloinen johtaja Khoo Boon Hui on sanonut, että nettirikoksissa on mukana suuremmat rahat kuin esimerkiksi huumeiden salakuljetuksessa. Khoo Boon Hui on myös maininnut, että noin 80% internetirikoksista liittyy järjestäytyneeseen RYR-toimintaan eli rajat ylittävään rikollisuuteen. Rikollisjärjestöissäkin on herätty siihen, että internetirikosten toteuttaminen on tuottoisampaa. (Yle.fi, Forsberg, 2012.)

Interpol on organisaatio, johon kuuluu 190 maata. Interpolin tarkoituksena on yhdistää näitä maita taistelemaan kansainvälistä rikollisuutta vastaan. Interpol tarjoaa poliisin eri osa-alueiden asiantuntijuutta ja valmiuksia, jotka tukevat kolmea tärkeintä ohjelmaa rikollisuutta vastaan. Nämä ohjelmat ovat terrorismin vastainen toiminta, tietoverkkorikollisuus ja järjestäytynyt ja kehittynyt rikollisuus. (Interpol, Who we are.)

3. NETTIPETOKSET

3.1 Petoksen tunnusmerkistö

Petokset ovat määritelty rikoslaissa. Rikoslaissa on tarkkaan kerrottu, milloin rikos täyttää petoksen, lievän petoksen tai törkeän petoksen kriteerit. Petoksen tunnusmerkistö luo pohjan myös nettipetoksista saaduille rangaistuksille.

Rikoslain (24.8.1990/769) 36 luvun 1 § 1 mom. avataan petoksen rikosnimike.

”Joka, hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä taikka toista vahingoittaakseen, erehdyttämällä tai erehdystä hyväksi käyttämällä saa toisen tekemään tai jättämään tekemättä jotakin ja siten aiheuttaa taloudellista vahinkoa erehtyneelle tai sille, jonka eduista tällä on ollut mahdollisuus määrätä, on tuomittava *petoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.”

Petoksessa tekijä toimii tahallisesti. Hänen tavoitteenaan on saada itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä oikeudettomasti. Nettipetoksen osalta tunnusmerkistö täyttää, kun henkilö esimerkiksi myy olematonta tavaraa ja ottaa siitä maksun tilillensä, joka on tunnusmerkistössä mainittu oikeudeton taloudellinen hyöty, eli henkilö saa toisen suorittamaan

maksun uskoteltuaan lähettävän tuotteen ostajalle. Tästä aiheutuu ostajalle taloudellista vahinkoa.

Rikoslain 36 luvun 2§ määrittellään törkeän petoksen tunnusmerkistö. Petos voi täyttää törkeän petoksen tunnusmerkistön, jos rikoksella tavoitellaan huomattavaa hyötyä, aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuva vahinkoa, rikos tehdään vastuullista asemaa käyttämällä, rikoksessa hyödynnetään toisen henkilön erityistä heikkoutta tai muuta turvatonta tilaa sekä rikos on kokonaisarvostellen törkeä. Törkeästä petoksesta tuomitaan vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi. Yritys on rangaistavaa.

Rikoslain 36 luvun 3§ määrittellään lievän petoksen tunnusmerkistö. Petos voidaan alentaa lieväksi petokseksi, jos tavoiteltu hyöty ja aiheutetun vahingon määrä tai muut rikokseen liittyvät seikat ovat kokonaisuutena arvostellen vähäisiä. Lievästä petoksesta määrätään sakkoa. Yritys ei ole rangaistava.

3.2 Nettipetokset tekemuotona

Poliisi saa päivittäin ilmoituksia nettipetoksen kohteeksi joutuneilta ihmisiltä. Esitutinnan edetessä poliisille usein selviää, ettei kaupan ollut tavara ole koskaan ollut myyjällä. Myyjä käyttää samaa ilmoitusta uudestaan ja uudestaan, ja tällä tavoin huijataan useita hyväuskoisia ostajia. Myyjälle kertyy nopeasti useita petoksia ja näin ollen myös paljon pienempiä ja isompia summia rahaa. (Aamuset.fi, 2016).

Nettipetoksia ei ole määritelty erikseen rikoslaissa. Nettipetos sisältyy siis petokseen, lievään petokseen sekä törkeään petokseen rikoslain 36 luvun mukaisesti. Yhtä lailla nettipetoksen törkeysaste määräytyy saadun rikoshyödyn määrän perusteella. Aiemmin lievän petoksen osalta määrä yksittäistapauksissa oli enimmillään 500 euroa. Jos nettipetosten tekijän rikoksella saama hyöty ylitti 500 euroa, oli kyseessä lähtökohtaisesti petos. Törkeän petoksen tunnusmerkistö täyttyi, jos summa ylitti 5 000 euroa. Nykyään törkeän petoksen raja menee jo >10 000 eurossa. Raja-arvot ovat kuitenkin häilyviä ja saattavat olla laitoskohtaisia. (Euromääräiset raja-arvot rikosnimikkeisiin, ID-15632044664)

Kannattaa kuitenkin muistaa, että rikoksen kohteen arvo on vain yksi kvalifiointiperusteista eli koventamisperusteista. Nämä eri perusteet on aina lueteltuna rikoksen tunnusmerkistössä rikoslaissa. Tämä antaa siis poliisille ohjeita rikosilmoitusta kirjatessa, mutta loppukädessä

syyttäjä tekee päätöksen siitä, muuttuuko rikosnimike kovemmaksi vai lieventyykö se tai jättääkö syyttäjä syytteen nostamatta kokonaan.

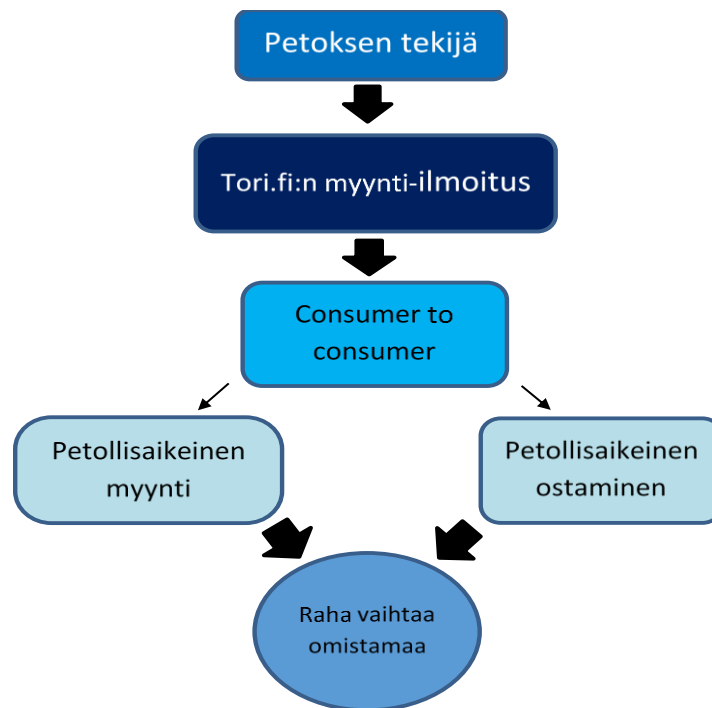
Tyypillistä tämän tyyppisissä rikoksissa on tarjota uusia esineitä tai tavaroita paljon halvemmalla, kuin niitä saisi mistään muualta. Lisäksi petoksen tekijät käyttävät syöttinä tavaranopeaa menekkiä. Rikoksen tekijät sanovat esimerkiksi, että tavaraa on kysytty paljon, mutta jos laitat rahat heti tilille, niin saat tavarano varmasti. (Savon Sanomat, Mansikka-Aho, 2015.)

Rikoksen tekijä yleensä kertoo asuvansa toisella paikkakunnalla, jonka vuoksi tavaraa ei voi suoraan hakea myyjältä ja näin saada henkilökohtaisesti tarkastettua. Monet tekijät eivät lisää edes kuvaa esineestä ja käyttävät syynä esimerkiksi sitä, että henkilön kamera on rikki. Jos ja kun joku haksahaa kyseiseen huijaukseen ja maksaa myyjälle rahat ostettavasta tavarasta, tekijä ei enää vastaa yhteydenottoihin vaan katoaa, eikä tavara ikinä saavu perille.

Toinen tapa toteuttaa huijaus toimii niin, että petoksen tekijä ostaa itse tavaraa muilta. Huijari todistaa ”maksun” lähettämällä kopion verkkopankkimaksun kuitista. Kuitti on kuitenkin tekaistu, jolloin myyjä lähettää tavarano, mutta myöhemmin selviää, että rahoja ei ole koskaan maksettu (Yle.fi, Seppälä, 2015). Huijarit voivat myös väittää esimerkiksi, että tavara on rikkoutunut kuljetuksen aikana ja pyytävät tämän takia alennusta tai kokonaan maksetun hinnan palauttamista. Toinen tapa on väittää, ettei maksettu tuote ikinä saapunut perille (Järvinen 2012, 94).

Nettipetos on rikoksen tekemuotona erittäin yksinkertainen toteuttaa ja tämän vuoksi tekijäkunnalla ei tarvitse olla niin paljon ns. ”kokemusta” rikosten tekemisestä. Monet nettipetoksia tehneet nuoret ovat kertoneet kuullensa tai kertoneet lukeneensa netistä siitä, kuinka helppoa on ladata nettiin olemattomia tavaroita ja näin huijata rahaa ihmisiltä (Savon Sanomat, Mansikka-Aho, 2015). Nettipetosten teko ei kuitenkaan katso ikää. Kuka tahansa internetiä käyttävä henkilö voi käytännössä toteuttaa nettipetoksen. Tämän vuoksi opinnäytetyössä on pyritty selvittämään, mihin ikäjakaumaan eniten petoksia tekevät henkilöt sijoittuvat.

Kaiken kaikkiaan kyseessä on rikosten ala, mihin poliisin tulee kiinnittää paljon enemmän huomiota. Vaikka muut rikokset ovat vähenemään päin, petokset ovat kasvussa niiden tekemisen helppouden takia (Savon Sanomat, Mansikka-Aho, 2015).

1 Kuvio: Petoksen prosessi

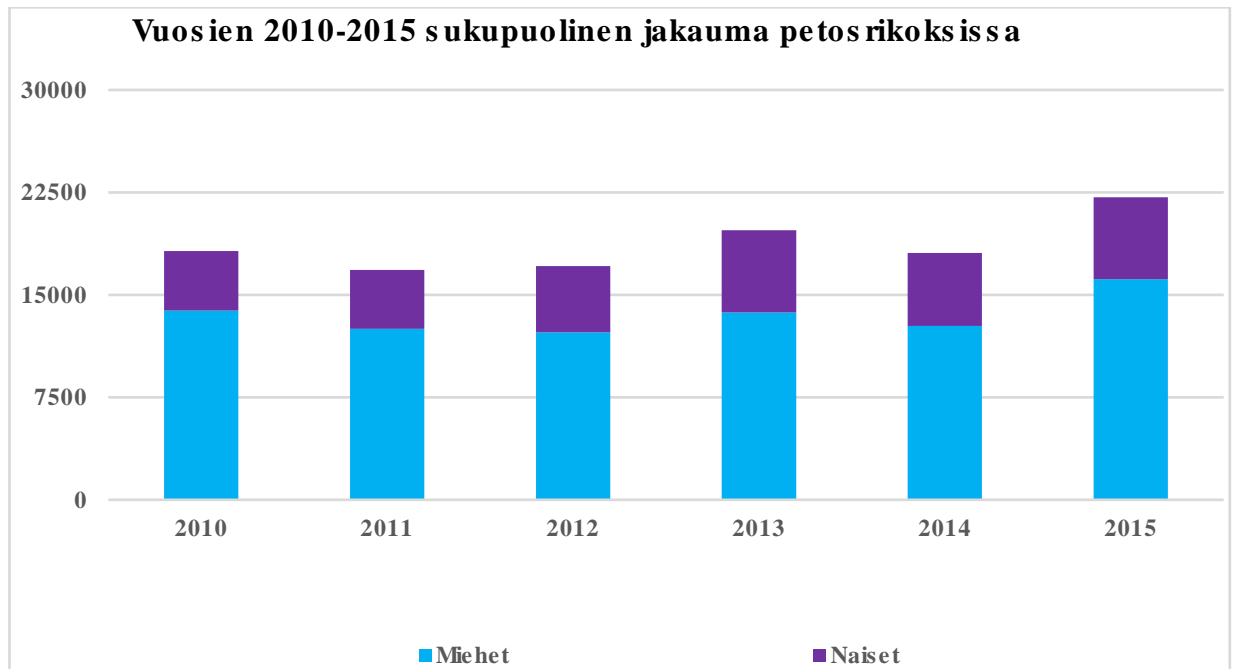
3.3 Nettipetosten tekijät

Nettipetosten määrä on lisääntynyt Suomessa, vaikka muu omaisuusrikollisuus on vähentynyt. Poliisista kerrotaan, että rikolliset eivät ole siirtyneet mm. kellarimurroista sekä myymälävarkauksista nettiin, vaan kyseessä on ihan oma ja uusi tekijäkuntansa (Savon Sanomat, Mansikka-Aho, 2015).

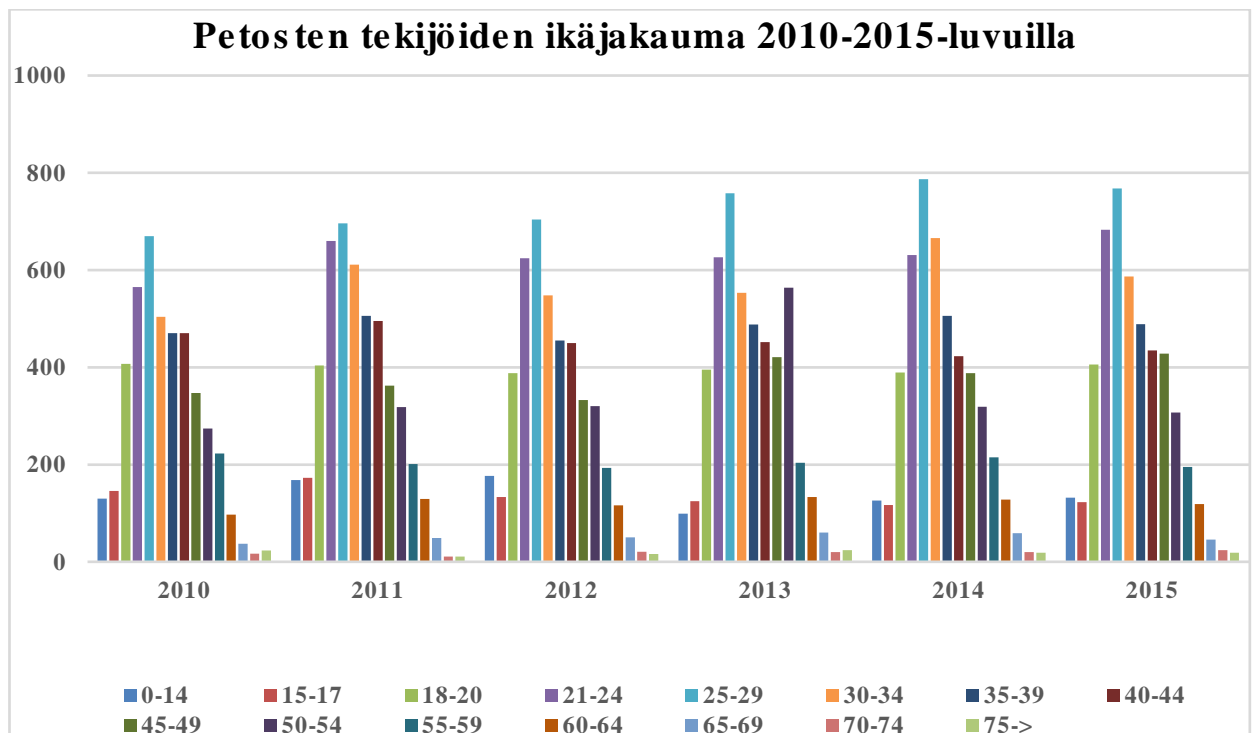
Nettikaupassa toimivat huijarit ovat useimmiten vaikeasti tavoitettavia henkilöitä, jotka ovat usein sekä maksuhaluttomia että maksukyvyttömiä. Petoksella tilille saatu raha katoaa nopeasti (Aamuset.fi, 2016). Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että uhrilla ei ole mahdollisuutta saada menettämiään rahoja takaisin. Tämän vuoksi poliisi suosii käytössään rangaistusmääräysmenettelyä, sillä oikeusistunto on äärimmäisen kallis prosessi, eikä yksittäisen henkilön menettämä rahamäärä ole yleensä niin suuri ja näin suhteessa siitä aiheutuviin kuluihin.

Nettipetoksia tekevät henkilöt tehtailevat yleensä sarjarikoksia. Pääasiassa epäiltyjä ovat nuoret miehet ja naiset, mutta joukossa on kuitenkin ollut paljon koululaisia ja opiskelijoita (Savon Sanomat, Mansikka-Aho, 2015). Keräsin tilastoja Tilastokeskukselta, jossa on tallennettuna tietoa lievän petoksen, petoksen ja törkeän petoksen tekijöiden sukupuolista ja ikäjakaumista. Tietoa on kerätty myös poliisintietojärjestelmistä Polstatista ja Rikitripistä. Polstatista sain tietoa kaikkien petosten lukumääristä vuosina 2010- 2016 sekä Rikitripistä sain eroteltua nettipetosten määriä kaikista petoksista.

Prosenttijakaumat on alla olevassa kuviossa (Kuvio 2) esitetty kaikkien petosten osalta, lukuun ottamatta maksuväline- ja vakuutuspetoksia. Tilastot on kerätty vuosilta 2010-2015. Vuoden 2016 osalta ei ollut saatavissa tilastointia. Kuviossa ei ole eritelty nettipetosten tekijöitä.

2. Kuvio: Sukupuolten väliset erot petosten tekijöinä vuosina 2010-2015. (Tilastokeskus)

3. Kuvio: Vuosina 2010-2015 petosten tekijöiden ikäjakauman vuositasona (Tilastokeskus)

Tilastokeskuksen (Tilastokeskus, www.stat.fi) aineistoista selvisi myös, minkä ikäiset henkilöt tehtailevat eniten petosrikoksia. Tämä on esitetty kuvassa 3 yllä. Näissä aineistossa ei ole erikseen lajiteltu nettipetoksia, sillä niistä ei ole saatavilla erikseen omia tilastojaan. Kuvion tarkoituksena on kuitenkin auttaa havainnollistamaan, mikä tai mitkä ikäryhmät ovat petosten tekijöiden kärkiryhmässä. Aineistoja on pohdittu tarkemmin Luvussa 7: Johtopäätökset ja kehittämisehdotukset.

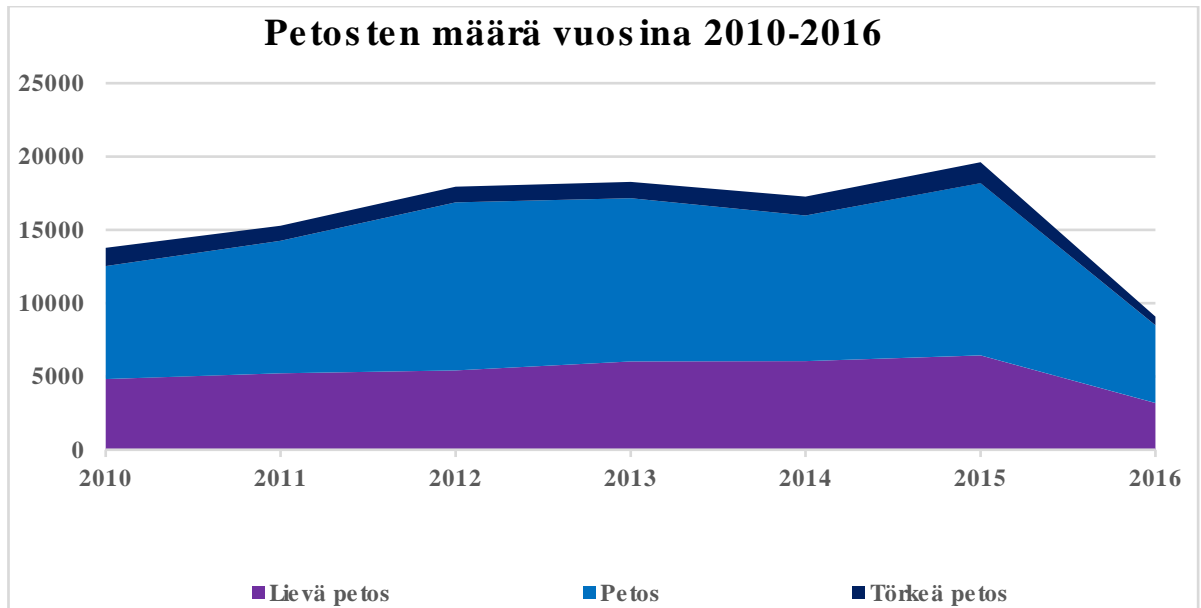
3.3 Nettipetosten määrän muutos 2010-luvulla

Tulevissa taulukoissa ja kuvioissa on hyvä tietää, että tilastot eivät ole täysin luotettavia, sillä nettipetoksia ei ole eriteltyä missään poliisin tietojärjestelmissä tai muilla sivustoilla. Tilastot antavat kuvaa siitä, mihin suuntaan ollaan menossa petosrikoksien osalta ja miten suuren osan nettipetokset kattavat kaikista petosrikoksista. Alla olevissa taulukoissa ja kuvioissa on käytetty hyödyksi kolmea yleisimmin käytettyä nettisivustoja, mutta on hyvä muistaa, että nettipetoksia tehdään myös muillakin sivustoilla kuin mitä työssä tuodaan esille. Nettipetoksia voidaan käytännössä tehdä minkä tahansa sivuston välityksellä.

Kaikkien petosten määrä näyttää kasvaneen 2010-luvulla. Taulukossa 1 ja kuviossa 4 on esitetty lievän petoksen, petoksen ja törkeän petoksen määrät vuosina 2010–2016. Vuoden 2016 osalta tilastoissa on vain kesäkuun loppuun mennessä rekisteröidyt petosrikokset.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lievä petos	4826	5218	5422	6032	6046	6435	3191
Petos	7713	9026	11451	11121	9924	11755	5300
Törkeä petos	1234	1038	1071	1121	1288	1421	599
	13773	15282	17944	18274	17258	19611	9090

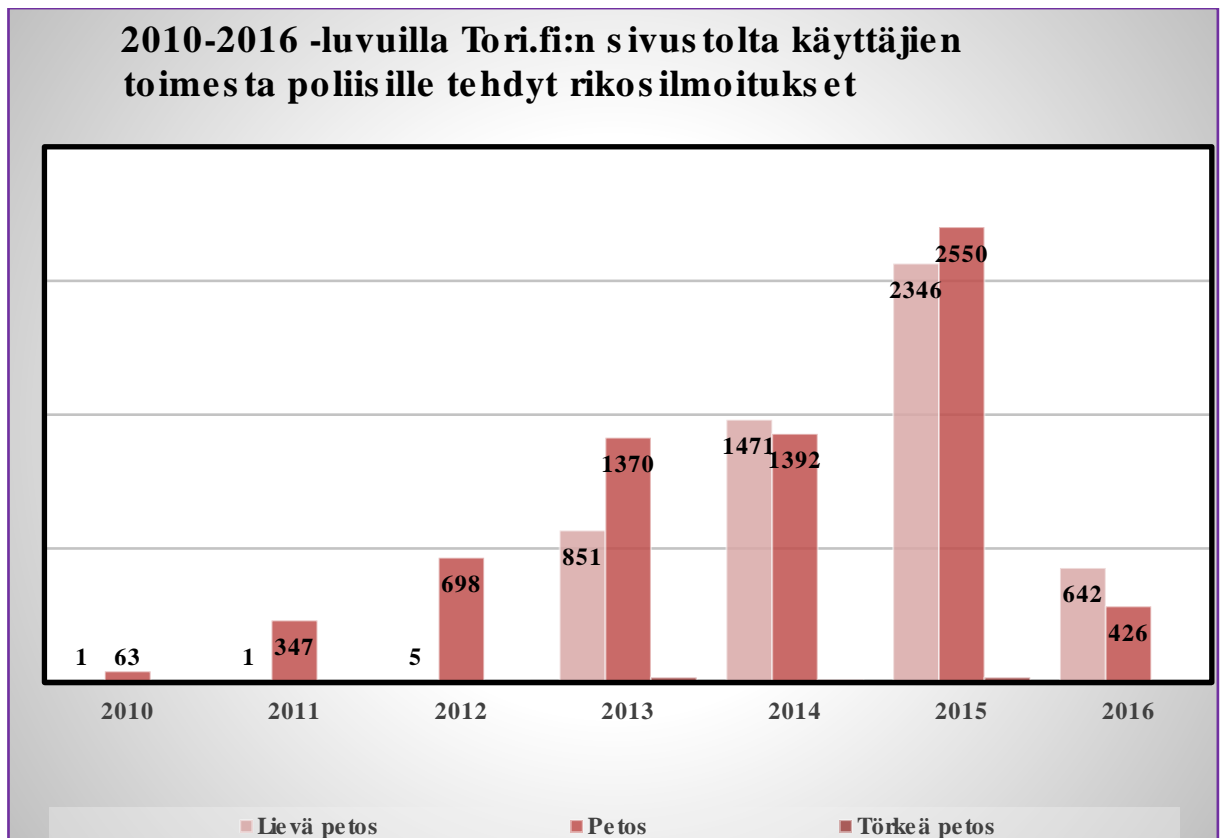
Taulukko 1. Petosten määrät vuosina 2010–2016. (Polstat, poliisin tietojärjestelmä)

4. Kuvio: Petosten määrän kasvu vuosina 2010–2016. (Polstat, poliisin tietojärjestelmä)

Nettipetokset ovat yleisen käsityksen mukaan kasvaneet vauhdilla. Vuonna 2012 petosrikkoksista arviolta noin kolmasosa tehtiin verkossa. Keskusrikospoliisi arvelee, että määrä on vuonna 2014 noussut jo puoleen kaikista petoksista. 2013 poliisille ilmoitettiin 9400 vakuutuspetosta, petosta sekä maksuvälinepetosta. Luku on jatkuvassa kasvussa. (Taloussanomat, Piironen (KRP), 2015.) Vaikka nettipetoksia ei tällä hetkellä saada poliisin tilastoista tarkkaan selvitettyä, on nettipetosten lisääntyminen yleisesti tunnistettu tosiasia. Nettipetoksia on tehtailtu niin kauan kuin tietokoneetkin ovat olleet markkinoilla, mutta jostakin syystä vasta muutamia vuosia takaperin Suomessa on herätty niiden tekemisen helppouteen. Syynä tähän lienee ihmisten jatkuvasti kasvava myyminen netissä eli kuluttajalta kuluttajalle tapahtuva myynti.

Nettipetosten lisääntymisen toteaminen on yksi opinnäytetyön pääaiheista. Lisäksi työssä tutkitaan, selittääkö nettipetosten kasvu kaikkien petosten lukumäärän kasvua. Koska poliisin rekistereistä ei löydy nettipetoksia omana rikosnimikkeenä, työssä on tarkasteltu myös Tori.fi:n, Huuto.net:in ja Facebookin aineistoja. Alla olevassa kuviossa 5 on vertailtu 2010-vuodesta aina 2016 vuoteen kaikkia Tori.fi:n sivustolla tapahtuneiden rikosten määriä, joista on tehty rikosilmoitus käyttäjien toimesta poliisille. Tilastot on 2016 luvun osalta otettu vuoden puoliväliin asti, eli kesäkuun viimeiseen päivään. Kuvan tarkoituksena on havainnollistaa nettipetosten jatkuvaa kasvua.

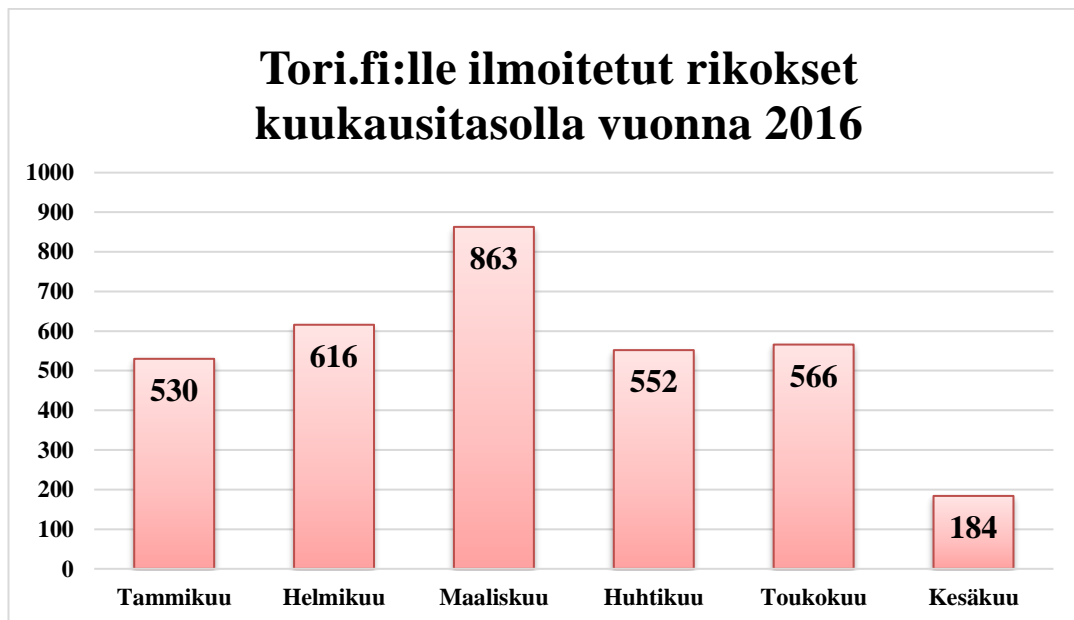
5. Kuvio: Vuosina 2010–2016 Tori.fi sivustolta tehdyt rikosilmoitukset. (Rikitrip, poliisin tietojärjestelmä)

Kuviossa 5, kuten kaikissa Rikitripistä hankituista tilastoista on ongelmana se, että tilastot eivät ole 100% luotettavia. Rikosilmoituksia ei ole käyty jokaista erikseen lävitse, jonka vuoksi jotkin rikosilmoituksissa voivat olla virheellisiä. Esimerkiksi tilanteessa, jossa jonkin muun rikoksen yhteydessä on mainittu Tori.fi tai jos rikosnimikkeitä on useampia, ja niissä esiintyy sanat petos tai Tori.fi eri rikosten yhteydessä. Tämä on yksi työn luotettavuuden ongelmista. Työn luotettavuutta on käsitelty laajemmin luvussa 6: Luotettavuus.

Taulukossa 2 on esitetty Tori.fi:n ilmoitusten määrä vuosina 2014- 2015 ja nettipetosten %-osuus kokonaismäärästä. Vaikka Tori.fi:ltä tulee paljon rikosilmoituksia, ei kasvua kuitenkaan ole kovin merkittävästi suhteessa kasvaneeseen ilmoitusten määrään. Ilmoitusten määrän kasvaessa on sivuston oma toiminta ilmeisesti pystynyt estämään petosten kasvua, koska rikosilmoitusten prosentuaalinen osuus ei ole merkittävästi kasvanut.

	2014	2015
Ilmoitukset	9 244 514	12 918 783
Rikosilmoitukset	2 863	4 896
%	0,03	0,04

Taulukko 2. Tori.fi-sivuston ilmoitukset ja niistä tehdyt rikosilmoitukset vuosina 2014-2015 (Lehto, Tori.fi)

6. Kuvio: Tori.fi:ltä poliisille tehtyjen rikosilmoitusten määrä vuonna 2016/kk (Lehto, Tori.fi)

Yllä olevan kuvion 6 on tarkoitus havainnollistaa kuukausittaista vaihtelua vuoden aikana Tori.fi:n sivustolla. Kuten 2016 vuoden tilastoista näkee, maaliskuussa oli merkittävä piikki verrattuna muihin kuukausiin. Tämänkaltaiset piikit voivat johtua esimerkiksi keväällä yleistyvistä pyörävarkauksista. Yleensä varkaat eivät anasta pyöriä omaan käyttöönsä, vaan he haluavat myydä sen nopeasti eteenpäin. Jokaisen käytetyn pyörän ostajan tulee aina kysyä myyjältä pyörän sarja- tai runkonumero, jotta ostaja voi tarkistaa, ettei pyörä löydy anastettujen pyörien joukosta. Työssä on liitteenä vinkkejä turvalliseen kaupantekoon internetissä.

Tori.fi:n aineistojen lisäksi on kerätty myös Huuto.netissä sekä Facebookissa tehdyt nettipestotiedot, jotta työssä voidaan verrata petosten kokonaismäärää nettipestosten määrään. Muita

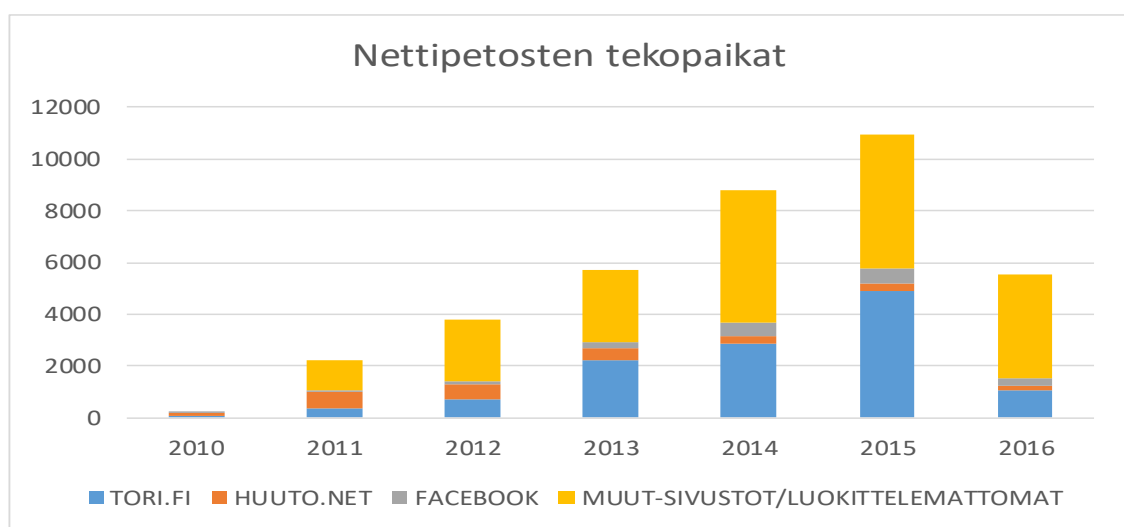
sivustoja ei ole tässä otettu huomioon, vaikka muiltakin sivustoilta on toki rikosilmoituksia tehty.

Kyseiset tilastot sain kerättyä poliisin tietojärjestelmä Rikitripistä ”Facebook”, ”Tori.fi” tai ”Huuto.net” hakusanaa käyttäen. Huuto.netissä nettivetosten osuus on laskusuhtainen toisin kuin Tori.fi:ssä. Myös Facebookin osalta kasvu on ollut nousussa, vaikka lukumäärät eivät yllä Tori.fi:n tasolle. Suurin syy tälle saattaa olla Tori.fi:n suosion kasvu, kun taas Huuto.net on jäänyt mahdollisesti vähemmälle käytölle. Tiedot on koottu taulukkoon 3 ja esitetty kuviossa 7.

NETTIPETOSTEN MÄÄRÄ NETTISIVUSTOILLA	2010	2011	2012	2013	2014	2015
TORI.FI	64	348	703	2221	2863	4896
HUUTO.NET	128	664	604	494	303	290
FACEBOOK	16	65	98	222	510	563
NETTIPETOKSET YHTEENSÄ	208	1077	1405	2937	3676	5749
Kasvu % edellisestä vuodesta		417,8	30,5	109,0	25,2	56,4

Taulukko 3. Nettivetosten määrä nettimyynisivustoilla vuosina 2010-2015 ja määrän vuosittainen kasvu (Rikitrip)

Seuraavassa kuviossa (Kuvio 7) käy ilmi, kuinka paljon muilla sivustoilla kuin Tori.fi:ssä, Huuto.netissä tai Facebookissa tehdään nettivetoksia. Osa kuitenkin voi olla luokittelemattomia ja näin kuulua silti Facebookissa, Tori.fi:ssä tai Huuto.netissä tapahtuneisiin nettivetoksiin.

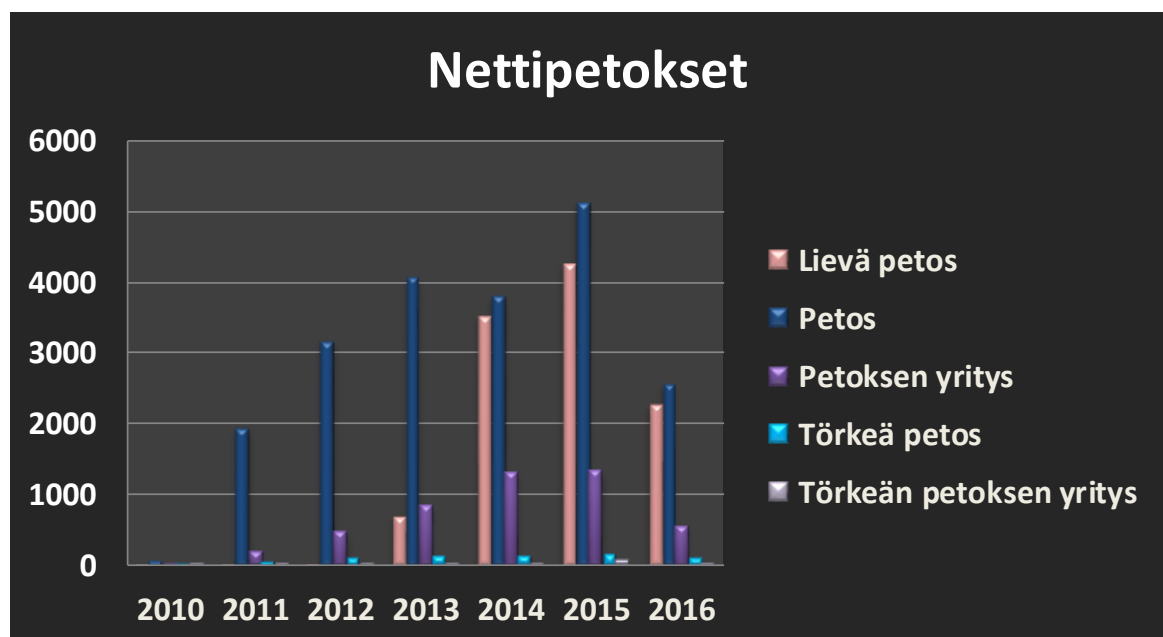

7. Kuvio: Netissä tapahtuneiden vetosten lukumäärät eri sivustoilla (Rikitrip)

Jotta kaikkien petosten määrää voidaan verrata nettipetosten määrään, poliisin tietojärjestelmä Polstatista on saatu tieto kaikkien petosten lukumääristä vuosilta 2010- 2016. Tiedot on kerätty alla olevaan taulukkoon 4, johon on liitetty myös nettipetosten määrä ja laskettu näiden lukujen perusteella muiden kuin nettipetosten osuus petosrikoksista. Petosmäärien kehitys on esitetty myös kuviossa 8.

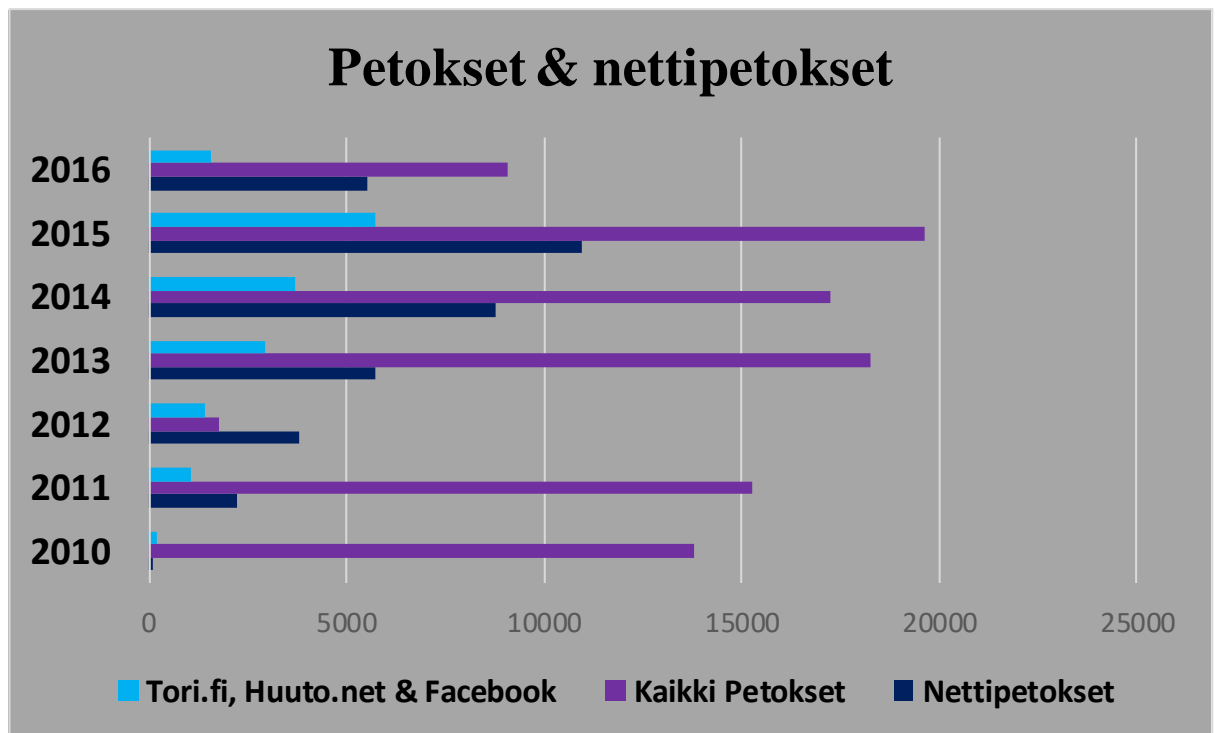
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
PETOKSET	13773	15282	17944	18274	17258	19611	9090
PETOSTEN LISÄYS EDELLISEEN VUOTEEN VERRATTUNA		1509	2662	330	-1016	2353	
NETTIPETOKSET	104	2234	3801	5738	8799	10943	5515
NETTIPETOSTEN LISÄYS EDELLISEEN VUOTEEN VERRATTUNA		2130	1567	1937	3061	2144	
MUUT PETOKSET	13669	13048	14143	12536	8459	8668	3575
NETTIPETOSTEN OSUUS % PETOKSISTA	0,8	14,6	21,2	31,4	51,0	55,8	60,7

Taulukko 4. Petosten määrän kasvu ja nettipetosten osuus petoksista vuosina 2011-2016 (Polstat & Rikitrrip)

Kuvio 6. Nettipetokset vuosina 2010-2016 (Rikitrrip).

Kuviossa 8 on haettu petosten määriä poliisin tietojärjestelmä Rikitrripistä INTERNET-hakusanaa käyttäen. Tilastoista käy ilmi, kuinka paljon nettipetoksia tehdään enemmän tänä päivänä, kuin esimerkiksi vuonna 2010.

Kuvio 9. Vertailussa Tori.fi:n, Huuto.netin & Facebookin määrät nettipetoksista sekä nettipetosten osuus kaikista petoksista sekä näiden määrien kehitys 2010-2016 vuosina (Polstat & Rikitrip)

Kuviossa 9 on vertailtu kaikkien petosten määriä nettipetosten määrään. Lisäksi kuviossa on otettu Tori.fi, Huuto.netin ja Facebookin yhteenlasketut nettipetosten määrät. Taulukoiden ja kuvioiden pohdinnat löytyvät opinnäytetyön lopusta, luvusta 7: Johtopäätökset ja kehitysehdotukset.

3.5 Nettipetosten tutkiminen

Verkossa tapahtuva rikollisuus on tuonut esille myös tarpeen poliisin toiminnan kehittämiseksi. Rikosten tekijät ovat siirtäneet toimintansa nettiin ja näin ollen myös eri viranomaiset ovat joutuneet kehittämään toimintaansa ja siirtämään osan siitä nettiin. (Haasio 2013, 128.)

Nettipetoksia tutkiessa poliisi lähtee tutkintaan jonkinasteisella viiveellä, koska uhrikan ei heti petoksen tapahduttua ole yleensä tietoinen tapahtuneesta. Usein myös uhrin voi ilmoittaa rikoksesta vasta monta päivää tapahtuman jälkeen. Tämä luo poliisille tutkinnan kannalta lisähaastetta. Poliisin on vaikea saada itse valvonnalla eli ennalta estävällä toiminnalla nettipetoksia tekeviä henkilöitä kiinni, jonka vuoksi heidän kiinnijäämisensä on kansalaisten omasta aktiivisuudesta kiinni. Usein henkilö tulee itse tekemään rikosilmoituksen poliisilaitokselle tai sitten hän voi tehdä sen sähköistä rikosilmoitusta käyttäen poliisi.fi-sivustolta.

Sähköinen rikosilmoitusjärjestelmä otettiin käyttöön 2003. Alun perin sähköinen rikosilmoitus oli avoinna vuorokauden ympäri, mutta jatkuvien ”väärin ilmoitusten” takia sen aukioloaikoja rajoitettiin kiinniolevaksi kello 23–06 välillä.

Uhrit jättävät usein valitettavasti ilmoittamatta näistä rikoksista, jonka vuoksi ilmoitusten johdosta paljastuneet rikolliset ovat vain jäävuoren huippu. Tässä on myös kansalaisilla parantamisen varaa. Ilmoitus tulisi aina tehdä, jos joutuu rikoksen uhriksi. (Poliisi.fi, 2016.

Esitutkintalain (22.7.2011/805) 3 luvun 3§ määrätään asianomistajarikoksen esitutkinnan toimittamisesta. Esitutkinta toimitetaan asianomistajarikoksissa vain, jos asianomistaja on ilmoittanut poliisille tai syyttäjälle vaativansa rikokseen syyllistyneelle rangaistusta asiassa. Jos asianomistaja peruu rangaistusvaatimuksensa, tulee tutkinta lopettaa.

Valitettavasti usein myös ”vähäisimmät” rikokset jätetään tutkinnanjohtajan päätöksellä tutkimatta. Esitutkintalain 3 luvun 9§ määrätään esitutkinnan toimittamatta jättämisestä sekä lopettamisesta. Tätä voidaan hyödyntää silloin, kun rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa ja jota kokonaisarvioiden voidaan pitää vähäisenä, jos asianomistajalla ei ole asiassa vaatimuksia.

Esitutkintalain 3 luvun 10 §:ssä määrätään esitutkinnan rajoittamisesta, mitä monet tutkinnanjohtajat helposti käyttävätkin. Tutkinnanjohtaja voi esittää syyttäjälle rajoituspäätösehdotuksen tapauksissa, jossa syyte jäisi joka tapauksessa nostamatta eikä tärkeä yleinen eikä yksityinen etu sitä vaadi. Rajoituspäätös voidaan esittää myös, tutkinnasta aiheutuvat kustannukset ovat epäsuhteessa rikoksen kanssa.

Poliisien määrän vähentyessä näitä keinoja tunnutaan käyttävän enemmän. Vähäpätöiset rikokset jätetään tutkimatta ja syyte nostamatta, koska poliisien määrä ei yksinkertaisesti riitä tutkimaan kaikkia rikoksia niille asetetuissa aikarajoissa. Tämä tulee luultavasti yhä lisääntymään tulevaisuudessa, sillä poliisien määrä tultaneen edelleenkin vähentämään. Yllä olevia esitutkintalain 3 luvun 10§ & 9§ voidaan esimerkiksi soveltaa lievässä petoksessa, sillä usein menetetyt summat asianomistajilla on pienet eli vähäiset, ja siitä saatu ankarin rangaistus on sakkoa.

Lievä petos on siis juurikin kyseinen asianomistajarikos, joten asianomistajan tulee vaatia tekijälle rangaistusta tapahtuneesta. Muutoin rikosta ei edes aleta tutkia eikä rikoksesta epäiltyä saada vastuuseen teoistaan. Tämä tarkoittaa sitä, että petosten tekijä voi jatkaa toimintaansa rauhassa. Vaikka rikoksen kohteeksi joutunut henkilö ei vaadi tekijältä korvauksia menetetyistä summasta, kannattaa silti vaatia tekijälle rangaistusta, jotta henkilö saadaan

mahdollisesti todisteiden avulla tuomittua asiassa. Useimmissa tapauksissa nettipetokset ovat juuri kyseisiä lieviä petoksia.

3.5.1 IP-tunnistetietojen selvittäminen ja televalvonta

Poliisissa ei ole luotu yhtenäistä ohjeistusta kaikille poliisilaitoksille nettipetosten tutkimiseksi. Kaikilla poliisilaitoksilla ja jopa poliisiasemilla on varmasti omat tyyliensä tutkia tämän kaltaisia rikoksia. Tulisiko laitoksille luoda yhtenäinen ja selkeä ohjeistus nettipetoksien tutkimista varten?

Poliisilla on mahdollisuus käyttää televalvontaa apuna rikoksen selvittämiseksi. Pakkokeinolaan (22.7.2011/806) 10 luvun 6§ määrätään televalvonnasta ja sen edellytyksistä. Televalvonta tarkoittaa tunnistamistietojen hankkimista viestistä, joka on lähetetty viestintäverkkoon tai vastaanotettu viestintäverkossa. Poliisi voi hyödyntää televalvontaa, jos rikoksesta on säädetty ankarin rangaistus 4 vuotta vankeutta tai jos rikoksesta epäilty on käyttänyt telesoitetta tai telepäätelaitetta rikosta tehdessään ja kyseisestä rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Rikoslaisissa säädetyn petoksen rangaistus täyttää jälkimmäisen kohdistaa. Petoksesta säädetty ankarin rangaistus on kaksi vuotta vankeutta ja vähimmillään sakkorangaistus.

Nettipetosten selvittämisen kannalta on erityisen merkityksellistä se, että tietokoneella internetiä käyttäessä tarvitaan IP-osoite. IP-osoitteet ja niiden haltijatiedot sekä IMEI-koodit tulee luovuttaa poliisiin käyttöön, jos poliisilla on henkilöön kohdistuva rikosepäily taustalla. Poliisi saa edellä mainitut teleyrityksiltä (Helopuro 2009, 290–293). IP-osoite tarkoittaa sellaista numerosarjaa, joka yksilöi jokaisen internettiin kytketyn päätelaitteen (Innanen & Saarimäki 2012, 212–217). Näillä tunnistamistiedoilla voi olla suuri merkitys rikosten selvittämisen kannalta.

Tunnistamistietojen säilyttämisestä viranomaistarkoituksia varten on säädetty tunnistamistietojen tallentamista koskevan neuvoston ja parlamentin direktiivi eli Data retention (2006). Näitä tietoja palveluyrityksen tulee säilyttää 12 kuukauden ajan ja tietoja saavat käyttää vain nimenomaisesti oikeutetut viranomaiset. (Innanen & Saarimäki 2012, 212–217.)

Tunnistamistiedolla tarkoitetaan käyttäjään yhdistettävissä olevaa tietoa, jota käytetään viestiverkoissa viestien siirtämiseksi, tarjolla pitämiseksi tai niiden jakelemiseksi. Tunnistamistieto sisältää tietoa muun muassa viestinnän reitityksestä, kestosta, ajankohdasta tai vaikka siirrettävään tiedon määrästä. (Innanen & Saarimäki 2012, 76.)

Edellä mainittujen tietojen saaminen viranomaisen käyttöön ei kuitenkaan ole halpaa. Jo vuonna 2008 erilaiset nettihuijarit aiheuttivat poliisille lähemmäs 1.5 miljoonaa euron kustannukset vuodessa (Taloussanomat, Isohella, 2008). Nykypäivänä kyseisten rikosten määrä on yli kaksinkertaistunut, jonka vuoksi 1.5 miljoonaa euroa ei edes riitä kattamaan rikosten selvityskuluja. Mikä on petosten aiheuttamien kustannuksien todellinen kustannus vuositasolla?

3.5.2 Yhteistyö poliisilaitosten ja muiden tahojen välillä

Yhteistyön tekeminen eri tahojen kanssa on tärkeää ja tutkiminen on haasteellista, sillä poliisi tarvitsee lisäksi paljon apuja muilta tahoilta, jotta tutkinta saadaan etenemään. Tämänlaisia tahoja on mm. pankki, joka pystyy jäädyttämään rikoksen tekijän tilin poliisin pyynnöstä. Yhteistyössä tarvitaan mahdollisesti sivustoa, jonka välityksellä rikos on tapahtunut, esimerkiksi Tori.fi. Lisäksi nettipetostapauksissa eri poliisilaitosten ja -asemien tulee tehdä tiivistä yhteistyötä.

Yleistä nettipetosten tutkinnan kannalta esitutkintalain 3 luvun 2§ rikoksesta tehdyn ilmoituksen siirtäminen. Tällöin poliisiin tulee ottaa ilmoitus vastaan ja toimittaa mahdolliset aineistot oikealle viranomaiselle, eli esimerkiksi toiselle poliisilaitokselle.

Esitutkintalain 3 luvun 2§ tulee hyvin usein kyseeseen nettipetoksia tutkiessa. Yleensä asianomistaja tekee ilmoituksen oman alueensa poliisilaitokselle joko paikan päällä tai sähköisenä rikosilmoituksena. Tutkinnan kannalta kuitenkin oleellisinta on se, missä rikoksesta epäilty asustaa, sillä tutkinta kuuluu rikoksesta epäillyn kotipaikkakunnan poliisille lähtökohtaisesti. Näin tutkinnassa olevan konstaapelin tulisi ennen ilmoituksen kirjaamista jo selvittää, kuka rikoksesta epäilty mahdollisesti on esimerkiksi pankkitunnuksen tai epäillyn nimen avulla. Näin ilmoitus voidaan suoraan kirjata oikealle poliisilaitokselle.

Nettipetosten tutkintaa hidastaa ”virka-apupyynnöjen” lähettäminen toiselle poliisilaitokselle. Virka-avulla nimenomaisessa tarkoituksessaan tarkoitetaan viranomaiselta viranomaiselle tai muulle yksityiselle taholle lähetettävää pyyntöä, jossa viranomainen käyttää toimivaltuuksiaan mahdollistaakseen toisen viranomaisen määräyksen toteuttamisen (Minilex, virka-apu).

Eri poliisilaitosten tai poliisiasemien välillä ei tarvitse lähettää yllä mainitsemaani virka-apua, koska viranomainen pysyy samana. Nämä ovat yhden viranomaisen sisäistä työnjakoa, jota ei varsinaisesti voida kutsua virka-avuksi. Kuitenkin poliisissa puhutaan tämän

kaltaisesta työnjaosta nimellä ”virka-apu” ja niitä lähetetään yhtä lailla toiselle poliisiviranomaiselle kirjeitse.

Laitosten sisällä, eli esimerkiksi Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen sisällä, toimivien poliisiasemien Kouvolan, Kotkan, Haminan, Lappeenrannan ja Imatran välillä tämän kaltaiset ”virka-avut” pystytään hoitamaan puhelimen välityksellä, mutta usein ”virka-apuja” tehdään lähtökohtaisesti kirjeitse.

”Virka-apuja” lähetetään esimerkiksi silloin, kun asianomistaja saapuu tekemään rikosilmoituksen esimerkiksi Kouvolan pääpoliisiasemalle tai tekee sähköisesti rikosilmoituksen vastaavasti Kouvolaan. Jos tutkinnan edetessä selviää, että rikoksesta epäilty asuu toisella paikkakunnalla kuin asianomistaja, tulee esimerkiksi rikoksesta epäillyn asuessa Oulussa, ”virka-apu” lähettää Oulun poliisiasemalle. Näin toimitaan silloin, jos rikosilmoitusta ei heti ennen tutkinnan aloittamista ole siirretty eri poliisilaitokselle tai poliisiasemalle.

Tämä prosessi hidastaa tutkintaa merkittävästi, sillä nämä ”virka-avut” lähetetään postitse ja siinä kuluu useita päiviä ennen kuin posti on perillä ja juttu jaetaan jollekin rikostutkijoista. Tällä välin petoksen tekijä ehtii toteuttaa pahimmillaan yhä uusia nettipetoksia. Ongelmana tässäkin on se, että tutkinnan aloitus yleensä viivästyy, koska ”vähäpätöisimmät” rikokset eivät ole tutkinnassa ensimmäisenä jonossa.

Jos ennen rikosilmoituksen kirjaamista selviää, että rikoksesta epäilty asuu esimerkiksi Helsingissä, juttu voidaan ennen sen kirjaamista edelleen lähettää Helsingin poliisille, jolloin välikäsiä ei tule. Asianomistajat on mahdollista kuulustella puhelinkuulusteluna, mutta rikoksesta epäilty tulisi lähtökohtaisesti aina kuulustella paikan päällä poliisiasemalla.

Puhelinkuulustelulla tarkoitetaan poliisin suorittamaa kuulustelua puhelimen välityksellä. Yleensä poliisi voi suorittaa lyhyet ja yksinkertaiset asiat puhelinkuulustelulla. Esimerkiksi tapauksissa, jossa jokin yritys on asianomistajana, olisi se kaupan edustajalle raskasta käydä viikoittain kuulustelussa poliisilaitoksella. Puhelimessa saadaan nopeasti asianomistajan rangaistusvaatimus ja vahingonkorvausvaatimukset selville.

3.5.3 Tilitiedot

Poliisilain (7.4.1995/493) 4 luvun 3§ mukaan päällystöön kuuluvan, eli vähintään komisario tason omaavalla poliisilla, on oikeus saada tietoja yksityiseltä henkilöltä tai yhteisöltä, jos sillä voidaan ehkäistä rikoksen syntyminen tai tietojen tarkoituksena on selvittää rikoksen kannalta tarvittavia tietoja.

Tämä pykälä helpottaa nettipetosten tutkimista. Nettipetosten selvittämiseksi rikostutkijoiden tulisi selvittää, kenen tilille petoksella saadut rahat ovat siirretty. Nämä tiedot poliisilla on oikeus saada pankilta, vaikka pankkia suojaakin pankkisalaisuus. Pankkisalaisuuden avulla voidaan suojata yksityisen henkilön tilitietoja (Minilex, pankkisalaisuus).

Tärkeintä olisi heti rikosilmoituksen tullessa selvittää, mihin tilinumeroon ostaja on maksanut tuotteen. Tilinumeron voi selvittää pankkitiedusteluna tai jossakin tapauksissa, missä tekijä on ennestään tuttu, tilinumero voi olla jo poliisin tiedossa järjestelmissä. Tämä on tärkeä tietää, sillä tilinumeron avulla tekijä saadaan lähes 100 % varmuudella selvitettyä, jos kyseinen tili on suomalainen. Jos tilinumero ei ole poliisilla valmiiksi tiedossa, tulee se selvittää pankkitiedustelulla. Tässä voi mennä useita päiviä, joiden aikana nettipetosten tekijä ehtii kartuttaa kyseistä tiliään suurillakin rahamäärillä.

Pankkitiedustelu tarkoittaa pankkien velvollisuutta antaa rikoksen selvittämiseksi tai estämiseksi pankkisalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja esitutkintaviranomaiselle tämän kirjallisen pyynnön mukaan (Eduix, pankkitiedustelu).

3.5.4 Pakkokeinolaki ja Suomen Perustuslaki

Suomessa poliisin tulee ottaa huomioon rikoksia tutkiessa eri lakeja. Alle on otettu esimerkkejä pakkokeinolaista sekä Suomen perustuslaista, jotka luovat omalta osaltaan pohjaa rikosten tutkinnalle ja liittyvät vahvasti myös nettipetosten tutkintaan.

Salaiset pakkokeinot ovat poliisille erittäin tärkeä työkalu internetirikoksia tutkiessa. Tämänlaisia salaisia pakkokeinoja ovat mm. teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkiminen. Poliisi voi turvautua salaisiin pakkokeinoihin, jos sillä voidaan olettaa olevan hyötyä rikoksen selvittämisen kannalta. (Tolvanen 2011, 333.)

Pakkokeinolain 6 luvun 1 § määrätään vakuustakavarikon edellytyksistä. Poliisi voi takavarikoida eli konfiskoida henkilön omaisuutta, jotta henkilöltä saadaan sakon, vahingonkorvauksen tai valtiolle menetettäväksi tuomitun rahamäärän takaisinsaannin turvaamiseksi. Konfiskoitavan omaisuuden tulee kuulua rikoksesta epäilylle.

Pakkokeinolain 6 luvun 3 § määrätään väliaikaisesta vakuustakavarikosta. Pidättämiseen oikeutettu virkamies eli komisario tason omaava poliisi voi määrätä väliaikaisesta vakuustakavarikosta, jos asia ei siedä viivytystä ja luvun 6:1 § edellytykset täyttyvät.

Väliaikainen vakuustakavarikko voi tulla kyseeseen tilanteessa, jossa henkilö tehtailee petoksia nopeaan tahtiin. Petostentekijä ehtii tehdä useita eri petoksia päivässä ja voi näin ollen tienata erittäin suurenkin summan rahaa tililleen. Näissä tapauksissa tätä mahdollisuutta tulee hyödyntää, jotta kierre saadaan katkaistua ja henkilön jo tehdyt petokset saatettiin tutkittua ja henkilö saatettiin vastuuseen rikoksistaan. Pidättämiseen oikeutetulla virkamiehellä on oikeus jäädyttää petoksista epäillyn henkilön tili rahojen takaisin saamiseksi jo ennen kuin itse syyte on tullut vireille. Näin varmistetaan se, että petosten tekijä ei pysty nostamaan kyseisiä rikollisella toimella saatuja varoja.

Viranomaisen tulee ottaa huomioon myös Suomen perustuslaki (11.6.1999/731) selvittäessään rikoksia. Perustuslaissa on määritelty ihmisten perusoikeuksia, joista yksityiselämän suoja liittyy vahvasti varsinkin internetissä tapahtuviin rikoksiin.

Yksityiselämän suoja koskee jokaista internetin käyttäjää. Yksityiselämän suoja kuuluu ihmisen perusoikeuksiin. Perustuslain 2 luvun 10§ mukaan jokaisen henkilön yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, ettei viranomainen voi puuttua mielivaltaisesti ihmisten yksityiselämiin. (Innanen & Saarimäki 2012, 14.) Viranomainen voi kuitenkin puuttua yksityiselämän suojaan tapauksissa, jossa henkilöä epäillään rikoksesta.

Ihmisten perusoikeuksia on yhteensä 18 kappaletta, joista 1 on edellä mainittu yksityiselämän suoja. Petosrikosten osalta tärkeitä pykälä on lisäksi perustuslain 2:6§ yhdenvertaisuus, joka määrittää sen, että ketään ei saa asettaa eri arvoiseen asemaan ikään, sukupuoleen ym. katsottuna ilman hyväksyttävää perustetta. Toinen tärkeä on 8§ rikosoikeudellinen laillisuusperiaate, joka määrää siitä, että teon tulee olla kirjattuna lakiin rikoksena.

Kolmas tärkeä perusoikeus on 2:3§ oikeusturva, joka määrittää sitä, että jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi oikeudenmukaisesti ja ilman aiheetonta viivästystä. Tämä pykälä on nykyaikana hankalempi toteutettava, sillä monissa varsinkin nettipetos tapauksissa tutkinnassa ei voida asettaa sitä tärkeysjärjestyksessä niin korkealle, kuin jotakin muita rikoksia. Tämä ei sinänsä ole aiheetonta viivästystä, mutta varmasti ikävä asia siviilin kannalta.

4. TORI.FI JA POLIISI YHTEISTYÖSSÄ NETTIPETOSTEN TORJUMISEKSI

Onnistuin saamaan yhteistyökumppaniksi opinnäytetyöhöni Tori.fi:n, jonka sivustolla on kuukausittain noin 1,3 miljoonaa ”myydään/ostetaan” -ilmoitusta. Tori.fi on osa globaalia Schibsted Media Groupia ja se perustettiin vuonna 2009. Yritys toimii 30 maassa. Alla oleva teksti on Antti Lehdolta saatua tietoa mm. Tori.fi:n ja poliisin yhteistyöstä.

4.1 Yhteistyön kehitys poliisin kanssa

Antti Lehdon haastattelu tehtiin 7.6.2016 kello 10:30 Helsingissä Tori.fi:n toimipisteellä. Lehto vastaa Tori.fi:n turvallisuudesta, sisällöstä, ilmoitusten moderoinnista ja yhteistyöstä poliisin, tullin ja muiden oikeudenhaltijoiden kanssa.

Yhteistyö poliisin ja Tori.fi:n välillä on lähtenyt kasvamaan viimeisen parin vuoden aikana merkittävästi. Alussa Tori.fi vastasi ainoastaan poliisin tietopyyntöihin esimerkiksi tapauksissa, joissa kuluttaja oli myynyt Jopo-merkkisen pyörän toiselle henkilölle, mutta Jopoa ei ikinä lähetetty ostajalle. Tällöin poliisi pyytää nettisivuston ylläpitäjältä esimerkiksi ko. henkilön IP-osoitetta sekä puhelinnumeroa eli yleensä kaikki ne tiedot, jotka rekisteröityvät Tori.fi:lle.

Tämän jälkeen yhteistyö on lähtenyt kehittymään uuteen suuntaan ja Tori.fi on ruvennut aktiivisesti tekemään yhteistyötä yhdessä niin poliisin, tullin ja erilaisten merkinhaltijoiden kuten Mersun ja antipiratismiyhteisön kanssa.

Poliisin kanssa yhteistyö on lähtenyt Lehdon mukaan erittäin hyvin liikkeelle. Tori.fi on tehnyt Poliisihallituksen kanssa yhteistyötä noin 1,5 vuotta. Poliisihallituksen kautta on mennyt mm. Poliisin intraan tiedote, jossa kerrotaan miten Tori.fi:n kanssa on mahdollista tehdä yhteistyötä, mitä tietoja heiltä saa sekä muita ohjeistuksia asiaan liittyen. Tori.fi on myös ollut tiiviissä yhteistyössä Keskusrikospoliisin sekä Tilannekeskuksen kanssa.

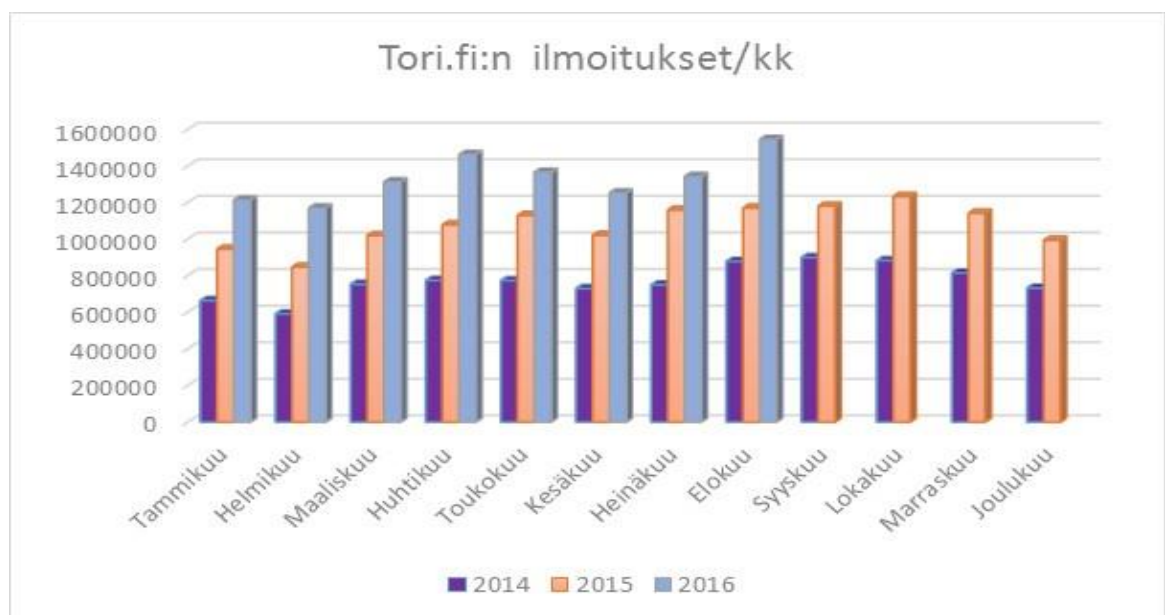
Yhteistyö on käynnissä myös muiden maiden kanssa, sillä Tori.fi:llä löytyy sivustoja 35 eri maassa. Erityisesti Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kanssa tehdään paljon yhteistyötä. Tori.fi haluaa tukea poliisia RYR-toiminnassa eli ’rajat ylittävässä rikollisuudessa’, koska heillä on käsityksensä mukaan hyvä näkemys siitä, mitä tapahtuu ja missä.

4.2 Turvallisuuden kehittyminen Tori.fi:n sivustolla

Tori.fi on lähtenyt kehittämään sivustonsa turvallisuutta erityisesti muutama vuosi sitten, sillä he halusivat kehittää sivustostaan mahdollisimman luotettavan. Erityisesti tiedonvaihto on kehittynyt valtavasti Keskusrikospoliisin ja Poliisihallituksen kanssa. Tarkoituksena on pystyä antamaan tietoa mahdollisimman nopeasti osapuolelta toiselle.

Tori.fi pystyy antamaan tietoa erilaisista ahkerista nettipetosten sarjoittajista tai muuten epäilyttävistä henkilöistä jo ennen kuin kyseinen henkilö on aloittanut rikosten tehtailemisen uudelleen. Sarjoittaminen on menetelmä, jonka avulla pyritään tunnistamaan eri rikoksia, jotka todennäköisesti ovat saman henkilön tekemiä. Tätä voidaan selvittää esimerkiksi rikosten samankaltaisuuden tutkimisella. (Eduix, rikosten sarjoittaminen.)

Nettipetosten tekijöihin on varauduttu Tori.fi:ssä. Turvallisuuteen on panostettu ja siihen on käytetty suuria summia rahaa, jotta Tori.fi olisi mahdollisimman turvallinen paikka ihmisten ostaa ja myydä tuotteita. Erilaisia myynti- ja ostoilmoituksia oli sivustolla jo muutama vuosi sitten 7 miljardin euron edestä. Tori.fi:lle saattaa tulla jopa 50 tuhatta ilmoitusta päivässä, jotka käydään kaikki lävitse ennen julkaisua niin manuaalisesti kuin koneälyllisesti. Eritoten tekniikkaan on panostettu paljon, mikä luo turvallisuutta käyttäjille. Tori.fi:n onkin heidän mukaansa yksi turvallisimmista tämän kaltaisista sivustoista koko maailmassa. Kuviossa 10 on esitetty Tori.fi-sivuston ilmoitukset vuosina 2014–2016. Kuvioista näkyy selkeästi ilmoitusten määrän voimakas kasvu.

Kuvio 10. Tori.fi sivustolla olleiden ilmoitusten määrä/kuukaudessa vuosina 2014–2016. (Lehto, Tori.fi)

Tori.fi kokee, että heillä on moraalinen vastuu ihmisten turvallisuudesta heidän sivustollaan. Tori.fi haluaa tehdä niin käyttäjille ja rikollisille selväksi, että heidän sivustonsa on turvallinen eikä rikosten tekeminen kannata suuren kiinnijäämisriskin takia. Edellä kappaleessa 3 on esitetty tiedot rikosilmoitusten suhteellisesta osuudesta ilmoitusten kokonaismäärään verrattuna. Rikosilmoitusten % -määrä on onnistuttu pitämään samalla tasolla, vaikka ilmoitusten määrä onkin huomasti kasvanut.

4.3 Tori.fi:n aktiivisuus nettipetosten estämiseksi

Lehto kertoo, että Tori.fi haluaa helpottaa poliisin työtaakkaa. Tätä on toteutettu mm. siten, että Tori.fi:n ilmoitusten tutkijat pyrkivät poimimaan näitä selkeästi petolliseen tarkoitukseen tehtyjä ilmoituksia valmiiksi pois sivustolta, jotta poliisin ei tarvitse tutkia taas uutta rikosvyyhtiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Tori.fi:n turvallisuustiimi ennaltaehkäisee paljon rikoksia. Tori.fi:llä netti-ilmoitusten tutkimisaika on erittäin nopeaa, kuten jokainen Tori.fi:n käyttäjä on varmasti huomannut.

Nettipetosten tekijät ja ne, joista on riittävän suuri epäily, poistetaan Tori.fi:n käyttäjistä. Epäselvät tapaukset pyritään tutkimaan mahdollisimman tarkasti, jotta ketään käyttäjää ei väärin perustein kuitenkaan poisteta sivustolta.

Tori.fi:n sivustolta löytyy paljon ohjeita, miten tunnistaa mahdollinen rikollinen toimija. Muutamia esimerkkejä/vinkkejä on ”älä lähetä rahaa etukäteen myyjälle, varmista onko hinta oikeudenmukainen” ym. Vinkit on näkyvillä asiakaspalvelusivustolla ”Shoppaile turvallisesti”, jossa pystyy myös katsomaan kohdistetusti ohjeita koskien mm. polkupyöriä tai autoja. Asiakaspalvelu- sekä Turvallisuussivustolta näkeekin hyvin näitä vinkkejä.

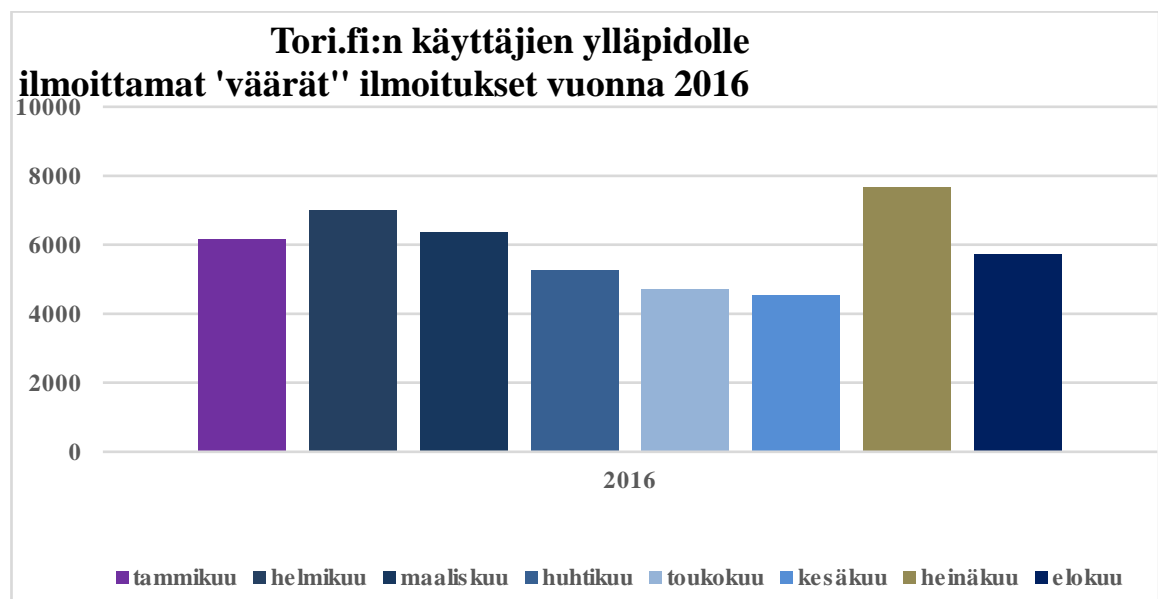
Tori.fi haluaa kehittää sivustoaan niin, että henkilö voi ilmoittaa enemmän tai vähemmän tietoja itsestään. Esimerkiksi henkilö, joka ilmoittaa pankkitunnuksensa eli ns. ”tunnistautuu”, saa tietynlaisen luotettavan myyjän leiman itselleen. Ne käyttäjät, jotka eivät ilmoita paljon tietoa itsestään, näyttävät taas hieman epäilyttävimmiltä. Lisäksi kaikenlaisten pilailmoitusten osalta Tori.fi:llä on nollatoleranssi.

Nettisivuston käyttäjien kasvaessa myös rikolliset ovat siirtyneet sinne missä raha eniten liikkuu. Noin kolmasosa suomalaisista on jo liittynyt Tori.fi:n käyttäjäkuntaan Lehdon mukaan. Näin ollen ns. ”consumer to consumer” eli kuluttajalta kuluttajalle tapahtuva rikolli-

suus on kasvussa. Tori.fi:ssä on näkyvillä myös erilaiset sesonkiaikoihin tapahtuvat rikollisuus aallot, kuten keväällä ilmenevät pyörävarkaudet sekä vuokra-asuntoja koskevat huijaukset.

Tori.fi:ssä asiakkaat on nostettu suureen arvoon petoksen ehkäisyssä. Kuluttajat ovat aktiivisesti ilmoittaneet petoksista tai epäilyistä sellaisista. Monet Tori.fi asiakkaat ovat esimerkiksi perehtyneitä kelloihin tai laukkuihin, joten he tietävät ja tunnistavat aitoina myytäviä väärennöksiä tai jäljitelmiä. Kuluttajille on tehty helpoksi ilmoittaa näistä rikoksista. Valmiiksi tehdyille kaavakkeella henkilö pystyy ilmoittamaan mitä ilmoituksessa on pielessä, esimerkiksi tuote on väärennös, epäasiallinen tai sääntöjenvastainen. Tori.fi pyrkii kiittämään jokaista rikoksesta ilmoittanutta henkilöä henkilökohtaisesti. Kuviossa 11 on esitetty sivuston käyttäjien ilmoittamat ”väärät” ilmoitukset vuonna 2016 tammikuusta aina elokuuhun asti kuukausitasolla eriteltynä.

Kuvio 11. Tori.fi:n käyttäjien tekemät ilmoitukset ylläpidolle heidän huomaamistaan vääristä ilmoituksista vuonna 2016. (Lehto, Tori.fi)

Tori.fi lajittelee ja tilastoi ihmisten tekemiä rikoksia sekä näiden yrityksiä. Tämän avulla he pystyvät seuraamaan, mitkä rikostavat ovat ”suosiossa” tällä hetkellä. Tällaisia lajittelun muotoja ovat muun muassa ”phishing” eli tietojen kalastelu (henkilö haluaa saada toiselta esimerkiksi sosiaaliturvatunnuksen sekä pankkitunnukset), ”consumer to consumer” eli kuluttajalta kuluttajalle tapahtuneet rikokset, ulkomailta käsin tehdyt rikokset, eläimiin kohdistuvat rikokset sekä monia muita kategorioita.

Tori.fi:n (Antti Lehto) hyväksymä 27.10.2016.

5. RIKOSTEN ENNALTAEHKÄISY JA RANGAISTUKSET

5.1 Ennaltaehkäisy

Poliisin tehtäviin kuuluu poliisilain (7.4.1995/493) 1 luvun 1§ mukaisesti rikosten ennalta-estäminen. Ennalta-estäminen on hyvin tärkeä osa-alue nettipetosten suhteen, sillä nettipe-
tosten tehtaileminen on nopeaa sekä niitä tulee vuodessa hyvin paljon. Nettipetosten määriä on kuvattu tarkemmin luvussa 3: Nettipetokset.

Poliisi on yrittänyt antaa paljon vinkkejä nettiartikkelien avulla siitä, miten nettipetoksen kohteeksi joutumisen pystyisi mahdollisesti välttämään. Sanomaa on lähdetty levittämään vasta viime aikoina enemmän internetin eri nettisivujen välityksellä. Kuitenkin nettipetoksia tulee päivittäin aina lisää.

Yksi uusi toimintamuoto on ollut nettipoliisin toiminnan kehittyminen. Suomessa toiminnan aloitti nettipoliisi, jonka tehtäviin kuuluu ennaltaehkäistä ja selvittää internetissä tapahtuvia rikoksia. Sen lisäksi heidän tulee puuttua myös akuutisti sivustoilla tapahtuviin rikoksiin.

Toiminnan tarkoituksena oli madaltaa ihmisten kynnystä ottaa poliisin yhteyttä rikosten uhriksi joutumisen jälkeen (Haasio 2013, 128). Nettipoliisi pystyy seuraamaan eri foorumeilla tapahtuvia keskusteluja, mutta nettipetosten estäminen käytännössä on mahdotonta. Netti-
poliisi ei voi tietää, onko esimerkiksi Tori.fi:ssä tapahtuva tuotteiden myyminen petollis-
aikeista vai ei.

Nettipoliisi toimii Helsingin poliisilaitoksen alaisuudessa ja sen toimipiste on Pasilan poliisiasemalla. Yksikkö on perustettu vuonna 2008 ylikonstaapeli Marko Forssin ansiosta. Nettipoliisien tehtäviin kuuluu lisäksi vastailta heille esitettyihin kysymiin sekä seurata erilaisilla foorumeilla ja sivustoilla käytäviä keskusteluja, ja puuttua niissä tapahtuviin epäkoh-
tiin. (Haasio 2013, 128.)

Poliisin omilta sivuilta löytyy myös nettivinkki-palvelu, jonne voi ei-kiireellisissä tapauk-
sissa jättää erilaisia vinkkejä netissä tapahtuvasta mahdollisesta rikollisesta toiminnasta. Poliisi tarkastaa näitä ilmoituksia virka-aikoina. Nettivinkki-palvelun käyttö ei kuitenkaan vas-
taa rikosilmoitusta, vaan ne tulee tehdä erikseen, jos on joutunut rikoksen uhriksi. (Poliisi.fi, Nettivinkki.)

Facebookissa on perustettu vuonna 2015 ryhmä ”Nettipetokset”. Tämän sivuston ideana on ollut auttaa ehkäisemään nettipetoksia ja auttaa tiedottamaan uusista nettipetosten tekota-
voista. Sivustolla voi vapaasti varoittaa ihmisistä tai yrityksistä, joiden epäillänsä tehtailevan

nettivetoksia. (Facebook, Nettivetokset-ryhmä, 2015.) Tässä kuitenkin ongelmana on se, että jos joku ilmoittaa väärin perustein henkilön tekevän nettivetoksia, hän voi itse syyllistyä rikokseen ja näin saada sakkorangaistuksen, esimerkiksi yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisestä rikoslain 24 luvun 8§ mukaisesti.

Ryhmä jakaa sivuillaan myös vinkkejä, joiden avulla henkilö voi välttyä joutumasta petoksen uhriksi. Ryhmän ylläpitäjien on tarkoitus koota lista, johon on kerätty petollisten tekijöiden tietoja. Ryhmä on ilmoittanut tekevänsä mielellään yhteistyötä poliisin kanssa. (Facebook, Nettivetokset-ryhmä, 2015.) Sivustolta voi kuka tahansa Facebookin käyttäjä käydä katsomassa vinkkejä ja tietoa uusista ilmiöistä, kuten 1e Iphone-puhelin tarjoukset.

Sivusto on kuitenkin yksityisten henkilöiden ylläpitämä, jonka vuoksi myös siellä liikkuvaa tietoa kannattaa katsoa kriittisillä silmillä.

5.2 Miten vältyn joutumasta nettivetoksen uhriksi?

Sisä-Suomen poliisi on luonut ohjeet, joiden avulla kansalainen voi mahdollisesti välttyä olemattoman tavaran ostamiselta. Ohjeet koskevat erityisesti Tori.fi ja Huuto.netin kaltaisia osto-, myynti- ja vuokraussivustoja. Lisäksi Sisä-Suomen poliisi painottaa, ettei kuluttajansuojalaki koske yksityisen ihmisten välisiä kauppvoja. (Yle.fi, Seppälä, 2015.) Kuluttajansuojalaissa (20.1.1978/38) määrätään ainoastaan elinkeinonharjoittajan kulutushyödykkeiden tarjontaa, myyntiä tai muuta markkinointia kuluttajille. (Kuluttajansuojalaki, 1:1§.)

Ihmiset ovat usein hyvin sinisilmäisiä ja haluavat luottaa toisen ihmisen sanaan. Luottamus onkin ihmisen yksi perustarpeista, joka kehittyy jo vauvaiässä (Mielenterveysseura, Itsetuntemus: luottamus). Varsinkin useiden viestien laittaminen, sähköpostin tai tekstiviestien välitykselle luodaan luottamuksen tunnetta.

Erityisesti oikea kieliopillinen ilmaisu luovat kuvaa fiksesta ihmisestä, jonka toinen kokee luotettavaksi. Myös koko nimen käyttäminen on sellainen asia, joka tuo luottamusta. Valittavan usein ihminen käyttää kuitenkin keksittyä nimeä, sillä kaikilla sivustoilla ei vaadita kunnollista kirjautumista. Myös sähköpostiosoitteet saa helposti tehtyä väärillä nimillä.

Monesti nettivetosten tekijät ottavat kuvia googlesta. Voit tarkastaa, jos esimerkiksi henkilö myy puhelinta Tori.fi:ssä ja epäilet että kuva ei vastaa kyseistä esinettä, googlen kuva-osiosta muutaman ensimmäisen sivun. Kun kirjoitat puhelimen nimen googlen hakuun, yleensä kyseisen tuotteen kuva löytyy sieltä ensimmäisiltä sivuilta ja se kertoo sitten siitä, että kuva on kaapattu.

Ostajan kannattaa kiinnittää huomiota, mistä ja keneltä tavaraa ostaa. Esimerkiksi Facebookissa ei ole panostettu turvallisuuteen niin paljon, kuin joillakin virallisilla myyntisivustoilla. Kuka tahansa voi jättää Facebookissa myynti-ilmoituksen erilaisille kirpputoreille. Sivusto vaatii Facebookin käyttäjän, mutta käyttäjää ei tarkasteta. Facebookiin voi kirjautua kuka tahansa millä tahansa nimellä, kunhan henkilö omistaa sähköpostiosoitteen.

Monet henkilöt teeskentelevät olevansa joku muu kuka he oikeasti ovat. Tämä kyseinen ilmiö on saanut viime vuosina oman termin: ”Catfishing”. Catfish teeskentelee olevansa jokin toinen henkilö käyttämällä jonkun toisen ihmisen kuvaa ja nimeä sosiaalisessa mediassa. (Urban dictionary, Catfish.) Tämä soveltuu niin internetromansseihin, kuin muihin huijauksen muotoihin. Kaikista järkevintä on ostaa tuote siis sivustolta, joka on todettu turvallisiksi ja joka haluaa panostaa sivustonsa turvallisuuteen.

Myös postiennakolla maksaminen on hyvä vaihtoehto, sillä jos paketin lisätietokenttään on merkitty; ”vastaanottaja voi tarkistaa lähetyksen sisällön ennen maksamista”, voi ostaja varmistua tuotteen aitoudesta ennen tuotteen maksamista. (Järvinen 2012, 98.) Näitäkin tapauksia on ollut, jossa myyjä on kertonut vieneensä paketin matkahuoltoon ja lähettää vielä kuitinkin paketista ostajalle. Todellisuudessa myyjä ei voi tietää, mitä paketti sisältää. Jos ostaja erehtyy maksamaan ennen tuotteen näkemistä, on ostajan vaikea saada enää rahojaan takaisin myyjältä. (Järvinen 2012, 101.) Petoksentekijät pyrkivät käyttämään rahan mahdollisimman nopeasti muuhun, sillä he tietävät usein jäävänsä kiinni jossakin vaiheessa.

Postiennakolla maksamisessa on kuitenkin omat huonot puolensa kuten se, jos ostaja jättää tuotteen hakematta tai ei kelpuuta sitä. Tällöin lähetyksen hinnan joutuu maksamaan postin lähettäjä itse. Postiennakolla maksaminen on myös monissa tapauksissa hyvinkin kallista. Varsinkin halvempien tavaroiden osalta tämä maksutapa ei ole välttämättä se kuluttajaystävällisin.

5.3 Minkälaisia rangaistuksia rikoksentekijät saavat?

Opinnäytetyössä on pyritty selvittämään, minkälaisia rangaistuksia rikoksentekijöille annetaan tapauksissa, jossa asia hoidetaan joko rangaistusmääräysmenettelyllä tai se etenee syyttäjältä käräjäoikeuden käsiteltäväksi. Yleisesti ottaen voidaan todeta, että usein asia käsitellään sakolla, ilman oikeudenkäyntiä. Monesti rikoksen kohteeksi joutuneet suostuvat rangaistusmääräysmenettelyyn, joka tarkoittaa käytännössä sitä, että asianomistaja antaa poliisille luvan hoitaa asian heidän parhaaksi katsomalla tavalla. Tätä menettelyä voidaan

soveltaa yksittäistapauksissa ja silloin, kun kyseessä on asianomistajarikos eli lievän petoksen osalta.

Työssäni tarkastelun kohteena on nimenomaan rangaistukset kaikkien petosrikosten osalta, eikä vain nettipetosten osalta. Tiedot on hankittu Tilastokeskukselta, joka ei erittele nettipetoksia petoksista. Tämä antaa suuntaa sille, minkälaisia rangaistuksia petosrikoksista yleensä saa. Mukavaa olisi tietysti saada tilastoja myös vain nettipetosten osalta.

5.3.1 Rangaistukset

Alla olevaan taulukkoon 5 on koottu kaikkien lievien petosten osalta rangaistusmääräysmenettelyssä määrättyjen päiväsakkojen lukumäärät, päiväsakkojen keskiarvoiset lukumäärät, 1 päiväsakon rahamäärä sekä kokonaisrahamäärä päiväsakosta. Keskimääräinen päiväsakotuomio on ollut noin 100 euroa. Päiväsakkojen tilastot on hankittu Tilastokeskukselta, jolla oli tilastot vain vuosilta 2011-2015.

Lievän petoksen tuomiot	2011	2012	2013	2014	2015
Henkilöiden lkm	1448	1216	1120	999	1122
Päiväsakkojen lkm (ka)	11,7	11,7	11,7	11,4	11,4
Päiväsakon ka (euroa)	8,1	8,8	8,5	9,5	9,6
Päiväsakon kokonaismäärä (euroa)	91,8	97,7	96,2	102,4	107,6

Taulukko 5. Vuosina 2011-2015 lievästä petoksesta tuomittujen henkilöiden lukumäärä, päiväsakkojen keskimääräinen lukumäärä ja suuruus sekä päiväsakon keskimääräinen kokonaisrahamäärä. (Tilastokeskus)

Petoksesta oikeudessa päiväsakkoon tuomitut	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tuomioistuimessa päiväsakkoon tuomitut (lkm)	1075	1049	1244	1205	1305	1278
Tuomioistuimessa annetut päiväsakot (lkm ka)	42,3	41,9	42,6	44,8	44,6	45,7
Päiväsakon suuruus (ka euroa)	9,4	9,3	10,4	10,2	10,7	10,2
Päiväsakon kokonaisrahamäärä (euroa)	394,3	387,7	435,6	450,5	472,1	460,6

Taulukko 6. Tuomioistuimessa petoksesta tuomittujen henkilöiden lukumäärä, annettujen päiväsakkojen lukumäärän keskiarvo, yhden päiväsakon keskimääräinen suuruus sekä päiväsakotuomion kokonaisrahamäärän keskiarvo. (Tilastokeskus)

Taulukkoon 6 on koottu tuomioistuimissa käsiteltyjen perusmuotoisten petostapausten päiväsakkotuomiot vuosilta 2010-2015.

Perusmuotoisesta petoksesta voidaan määrätä sakkoa tai vankeutta maksimissaan kaksi vuotta. Yllä olevassa taulukossa 5 käsitellään tuomioistuimessa käsiteltyjä sakkorangaistuksia. Petoksesta on tuomittu ihmisiä 2015 lähes 20 % enemmän kuin vuonna 2010. Taulukossa on kaikki petoksesta sakkoon tuomittujen ihmisten lukumäärät vuositasolla, koska nettipetosten osalta näitä ei ole erikseen eritelty.

OIKEUDESSA TUOMITUT	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Petos	1776	1794	1917	1962	2130	2250
Petoksen yritys	59	54	82	96	67	64
Törkeä petos	307	294	283	305	316	353
Törkeän petoksen yritys	34	23	21	29	21	32
Lievä petos	694	692	786	622	764	761
YHTEENSÄ	2870	2857	3089	3014	3298	3460

Taulukko 7. Taulukossa ilmenee 2010-2015 vuosilta oikeudessa tuomittujen henkilöiden määrät. (Tilastokeskus)

Kun tekijälle kertyy useita samankaltaisia rikoksia, niihin ei enää sovelleta rangaistusmääräysmenettelyä, vaan asia etenee tuomioistuimen käsiteltäväksi. Taulukossa on kerrottu, kuinka paljon ihmisiä vuosittain tuomitaan oikeudessa eri petosrikoksista. Perusmuotoisesta petoksesta tuomitaan kaikista eniten ja toisena tulee lievä petos. Monesti nämä lievät petostapaukset on käsitelty muiden rikosten yhteydessä, sillä rikoksia tekevillä henkilöillä yleensä kertyy paljon eri rikosnimikkeitä kontilleen ja oikeudessa pyritään tuomitsemaan rikokset samalla kertaa.

5.3.2 Sakon määräämisestä ja muuntorangaistuksesta

Poliisilla on päiväsakkoja määrätessään apuna ”Sakkokäsikirja”. Sakkokäsikirjassa on avattu eri rikosnimikkeiden teonkuvaukset sekä se, kuinka paljon kustakin rikoksesta voidaan määrätä sakkoa. Poliisi voi antaa henkilölle sakon lievästä petoksesta. Lievän petoksen osalta päiväsakkojen lukumäärä määräytyy omaisuuden arvon mukaan, eli jos henkilö on petoksella hankkinut itselleen 50 eurolla vaatteita, asettuu tuo tietty summa yhteen kategoriaan.

Jos henkilö on tehtaillut useampia petosrikoksia vuoden sisällä, se korottaa päiväsakkojen lukumäärää. Päiväsakkojen määrä on suoraan verrannollinen ihmisen tuloihin. Pienimmillään 1 päiväsakko vastaa 6 euroa.

Useissa tapauksissa henkilöt, jotka ovat ajautuneet petoksentekokierteeseen, ovat myös varattomia. Petoksella saadut rahat käytetään heti ennen kiinnijäämistä, mm päihteisiin, elintarvikkeisiin ynnä muihin menoihin. Rahaa ei jätetä kytämään pitkiksi ajoiksi pankkitilille vaan ne nostetaan.

Suomessa on yleistä jakaa sakkorangaistuksia "vähäpätöisistä" rikoksista. Niissä yleensä ongelmana tosiaan on se, että tuomitulla henkilöllä harvoin on varaa tai edes halua maksaa kyseistä sakkoa.

Näissä tapauksissa, jossa sakkoa ei saada perityksi voidaan maksamattoman sakon sijasta määrätä muutorangaistuksena vankeutta. Näin voidaan menetellä, jos oikeudenkäynti on määrännyt maksamatta jääneen uhkasakon muuttamisesta vankeudeksi oikeudenkäynnin kulun turvaamiseksi tai ulosoton vuoksi. (rikoslaki 2a, 4§)

3 tuomittua päiväsakkoa vastaa 1 päivää vankeudessa. Jos päiväsakkojen lukumäärä ei ole 3 jaollinen, yli jääviä päiväsakkoja ei muunneta. Nämä ylijääneet jäävät siis periaatteessa tuomitun hyväksi. Jos rangaistus on tuomittu euromääräisesti, jokainen täysi 30 euroa vastaa 1 päivää vankeudessa. Tuomioistuimien voi tietyissä tapauksissa jättää muutorangaistuksen täyttämättä, esimerkiksi jos rikollinen teko on tehty alle 18-vuotiaana. Rangaistusmääräysmenettelyssä annettua sakkorangaistusta ei muunneta vankeudeksi. (rikoslaki 2a, 5§)

5.3.3 Esimerkkejä nettipetostapauksista

Vuonna 2014 Helsingin käräjäoikeus tuomitsi 24-vuotiaan Viljar Kiven yli 300 nettirikoksesta. Kivi sai rikoksistaan 3 vuotta ja 2 kuukautta vankeutta. Kivi on nettipetosten tekijänä aivan omaa luokkaansa näitä rikoksia tehtailevien joukossa. Tarkkaan ei ole kuitenkaan laskettu, pitääkö hän oikeasti kärkipaikkaa nettipetosten osalta. (Helsingin Sanomat, Kerkelä, 2014.)

Kivi on jatkanut jo vuosien ajan uusien nettipetosten tekemistä, vaikka hänelle on jo tuomittu useita rangaistuksia ja hänestä on tutkinta ollut käynnissä. Tuorein tuomio tuli Huuto.netissä tapahtuneesta laajasta rikosvyyhdistä, jossa Kivi on syylistynyt 280 petokseen, 51 tietomurtoon sekä kahdeksaan petoksen yritykseen. Kivi tehti rikoksia aina vuodesta 2011 lähtien.

(Helsingin Sanomat, Kerkelä, 2014.) Tämä on hyvä osoitus siitä, miten poliisi on ollut näiden rikosten suhteen voimaton vielä vuonna 2014.

Kivi myi Huuto.netissä olematonta tavaraa murtautumalla muiden käyttäjien tileille. Mukana petoksia tehtailemassa oli toistakymmentä miestä, jotka antoivat pankkitilinsä käyttöön tavaroista saatavien myyntitulojen siirtämistä varten. (Helsingin Sanomat, Kerkelä, 2014.) Onneksi nykyään näiden pankkitilien osoitteet ovat helposti saatavilla yhteistyössä pankkien kanssa.

Rikosten tuottama hyöty oli noin 110 000 euroa. Käräjäoikeus kovensi tuomiota, sillä Kiven aiempi rikoshistoria oli niin mittava ja toistuvat teot osoittivat piittaamattomuutta lain kieltoja ja käskyjä kohtaan. Helsingin poliisilla on käynnissä lisäksi laaja huijausviestivyyhti, joiden päätekijäksi epäillään Kiveä. Kiven vangitsemisen jälkeen tilanne hieman rauhoittui nettipetosten osalta. (Helsingin Sanomat, Kerkelä, 2014.)

Viljar Kiven tarina on hyvä osoitus siitä, kuinka lyhyessä ajassa saadaan nopeasti huijattua paljon ihmisiä ja saadaan paljon rahaa. Vaikka esineet joita myydään, eivät olisi kuin 20 euron arvoisia, 100 ihmiselle myytyinä rahaa on saatu kasaan jo 2 000 euroa.

Toisessa tapauksessa nuoret naiset kaupittelivat muun muassa olemattomia luksuslaukkuja netin kauppapaikoilla ja Facebookissa. Nämä naiset, iältään 21 vuotta ja 20 vuotta, toimivat jokaisessa petosrikoksessa samalla tavalla. He ilmoittivat myyvänsä tavaroita, joita heillä ei ollut mm. Tori.fi, Nettimarkkinat.com sekä Facebookissa – sivustoilla. Naiset saivat huijattua 2014-vuonna kymmeniä ihmisiä maksamaan olemattomista tavaroista rahat aina jomankumman pankkitilille. (Iltalehti, Auvinen, 2015.)

Nuorempi naisista, vuonna 1994 syntynyt nainen, katsottiin syylliseksi 64 eri petosrikokseen ja vanhempi 24 petosrikokseen. Nuorempi naisista sai 7 kuukauden ehdollisen vankeusrangaistuksen sekä hänet määrättiin korvaamaan asianomistajille koituneet vahingot. Rangaistus oli kovempi, koska sama nainen oli syyllistynyt 2013 muihin petosrikos sarjoihin. (Iltalehti, Auvinen, 2015.) Nainen suoritti rangaistuksensa yhdyskuntapalveluna.

Vanhempi, vuonna 1993 syntynyt nainen, tuomittiin 45 päivän ehdolliseen vankeusrangaistukseen sekä hänet määrättiin maksamaan asianomistajille koituneet vahingot. Myös hänellä oli aiempia petosrikoksia taustalla. (Iltalehti, Auvinen, 2015.) Molemmissa tapauksissa epäilty tuomittiin vankeusrangaistuksiin, Kivi ehdottomaan ja naiset ehdollisiin. Syynä tähän oli se, että tekijöillä oli jo aiempia tuomioita petoksista.

5.3.4 Myös ostaja voi syyllistyä rikokseen

Verkossa myydään paljon myös varastettua tavaraa, esimerkiksi polkupyöriä. Jos uutta tai vähän käytettyä tuotetta myydään paljon halvemmalla kuin kaupassa, ostajan tulisi tajuta, että tavara voi olla rikoksella hankittua. Jos henkilö ostaa tavaraa äärettömän halvalla, ja paljastuu että kyseessä on varastettua tavaraa, ostaja voi syyllistyä kätkemisrikkomukseen- tai -rikokseen.

Rikoslain 32 luvun 1§ määrätään kätkemisrikoksesta. Henkilö, joka kätkee, hankkii, pitää hallussaan ja antaa toiselle henkilölle rikoksella saatua omaisuutta tai muuten toimii välikätenä rikollisella hankitun omaisuuden kanssa, voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen yhdeksi vuodeksi ja kuudeksi kuukaudeksi. Tämä voi tulla kyseeseen, jos henkilö ostaa netistä rikoksella saatuja tavaroita.

Rikoslain 32 luvun 5§ määrätään kätkemisrikkomuksesta. Kätkemisrikkomus tulee kyseeseen tapauksissa, jossa anastetun omaisuuden arvo on vähäinen tai siihen liittyvät seikat voidaan arvostella vähäisenä. Kätkemisrikkomuksesta voidaan tuomita henkilö sakkorangais- tukseen.

Kätkemisrikkomus ja kätkemisrikos on hyvä pitää mielessä, kun tekee kauppaa netissä tuntemattomien kanssa. Ostajien on lähes mahdoton tietää, onko jokin tavara rikoksella hankittua vai ei. Joissakin tapauksissa herätyskellojen pitäisi kuitenkin soida, jos jotakin kalliimpaa esinettä myydään todella halvalla.

Jos henkilö kuitenkin vahingossa ostaa anastetun tuotteen ja tämä selviää jälkikäteen, on hänen hyvä ilmoittaa asiasta poliisille. Poliisille tulee antaa mahdollisimman tarkat tiedot myyjästä ja myyntitapahtumasta. Näin henkilö voi välttää itse syytteen vaaraan joutumisen kätkemisrikoksesta tai kätkemisrikkomuksesta. Jokaisella ihmisellä tulee olla moraalinen palautusvelvoite esineen oikealle omistajalle.

6. OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS

Opinnäytetyössä erityisen haasteellista oli saada tietoa nettipetosten määrästä. Näitä tuloksia ei ole tilastoitu poliisin osalta erikseen mihinkään järjestelmällisesti. Kaikkien petosten määrät on tilastoitu vuositasolla poliisin tietojärjestelmä Polstattiin, mutta niistä ei ole eriteltävissä nettipetosten määriä. On jokaisen poliisin omalla vastuulla, luokitteleeko rikospaikan internetiin vai jättääkö kohdan täyttämättä rikosilmoitusta tehdessä.

Tori.fi:llä on tiedossa vain heille ilmoitetut nettipetosten määrät sekä sellaiset, jotka ovat heille itselleen jääneet ”haaviin”. Heiltäkään en saa todellisia nettipetoksen lukumääriä. Vertaamalla heidän tilastoimiaan petosmääriä poliisin tietoihin, voi kuitenkin päätellä jotain nettipetosten osuudesta kaikista petoksista sekä petosten määrän kasvusta.

Työssä on pyritty selvittämään myös, miten nettipetoksia tehdään ja mitä nettipetos-käsite käytännössä tarkoittaa. Tarkoituksena on, että jatkossa järjestelmistä saa helpommin tietoa siitä, millaista osuutta nettipetokset edustavat petosrikoksista ja kuinka merkittävästi ne kasvavat vuositasolla. Samoin työn avulla on tarkoitus herätellä ihmisiä internetin vaaroista ja auttaa heitä liikkumaan sivustoilla turvallisemmin. Toivottavaa on, että opinnäytetyön avulla nettipetokset saadaan vähenemään ja se auttaisi poliisia tutkimaan näitä rikoksia tehokkaammin ja yhtenäisemmin poliisiorganisaationa.

Työn luotettavuutta arvioidessa tulee myös ottaa huomioon lähteet. Opinnäytetyössä on käytetty paljon erilaisia nettiartikkeleja, joissa saattaa olla asia virheitä. Nettipetoksista ei kauheasti vielä kirjallisuutta löydy, jonka vuoksi työssä on hyödynnetty enimmäkseen erilaisilta sivustoilta saatuja tietoa. Esimerkiksi Poliisi.fi sivustolta saatu informaatio on varmasti luotettavampaa kuin Iltalehden sivuilta poimittu tieto.

6.1 Validiteetti ja reliabiliteetti

Opinnäytetyön luotettavuutta on arvioitu reliabiliteetin ja validiteetin näkökulmista. Opinnäytetyössä oli tarkoitus selvittää, onko petosten määrä kasvanut ja onko nettipetokset syy-päänä asiassa. Lisäksi siinä on tarkasteltu petosrikoksista saatuja tuomioita. Luotettavuuden kannalta työssä ongelmallisinta oli nettipetosten tilastoiminen ja niistä saatu informaatio. Nettipetoksia ei ole erikseen eritelty petoksista. Syynä tälle lienee se, että nettipetosta ei virallisena käsitteenä tunneta.

6.1.1 Validiteetti

Validiteetti ilmaisee sen, miten hyvin tutkimuksessa erilaiset mittaus- ja tutkimusmenetelmät mittaavat sitä ilmiötä, mitä oli tarkoitus tutkia. Validiteettia voidaan tarkastella erilaisten näkökulmien valossa, kuten loogisella- tai sisäisellä validiteetilla. Validiteetin avulla arvioidaan myös tutkimuksen tai väitteen pätevyyttä eli sitä, onko käytetty aineisto, tutkimusmenetelmät ja niistä saadut tulokset elin näyttääkö käytetty aineisto, tutkimusmenetelmät ja niistä saadut tulokset esitetyt väitteet toteen. (Validiteetti ja Reliabiliteetti, Hiltunen, 2009.)

Nettipetosten lukumäärien selvittämiseksi käytettiin avuksi poliisin tietojärjestelmä Rikitrippeä. Kyseisen sovelluksen avulla on laskettu Tori.fi:ssä, Huuto.netissä ja Facebookissa tapahtuneet petokset käyttäen jokaisen sivuston nimeä hakusanana ja rikosnimikkeenä petoksen eri muotoja (lievä petos, petos, törkeä petos). Lisäksi Rikitripistä sai haettua INTERNET-hakusanaa käyttäen kaikki nettipetokset (mukaan lukien edellä mainitut). Tällä tavalla saatiin osviittaa siitä, kuinka paljon suunnilleen nettipetoksia on koko petosmäärästä vuosina 2010- 2016. Tilastot on esitetty luvussa 3: Nettipetokset.

Ongelmia on kuitenkin useita ja yksi näistä on se, että Rikitripissä saattaa jotkut rikosnimikkeet olla väärin kirjattu, jonka takia virheitä saattaa olla lukumäärissä suuntaan ja toiseen. Jokin rikosnimike on voitu kirjata petoksena, vaikka tosiasiansa sen oikea nimike on jokin muu. Samoin kaikkia netissä tapahtuneita petoksia ei ole merkitty INTERNETISSÄ tapahtuneiksi, jonka vuoksi nettipetoksia saattaa luvuista puuttua. Varsinkin lievän petoksen, petoksen ja törkeän petoksen osilta rikos on voitu kirjoittaa alun perin petoksena, vaikka kyseessä olisikin lievä petos lopulta.

Mittaus- ja tutkimusmenetelmät eivät täysin vastaa haluttua tulosta, sillä nettipetosten todellisia lukumääriä ei ole selvillä. Menetelmällä saatu tieto on kuitenkin aika tarkka ja lähellä oikeaa lukua, jonka vuoksi mittauksista saadut tulokset kuvaavat haluttua ilmiötä. Tulokset osoittavat siis, että nettipetokset ovat kasvussa ja selittävät petosten määrän kasvun, joka oli opinnäytetyön tarkoituksenakin.

Petosten tuomioiden osalta tilastointi on luotettavampaa, ja näin ollen niiden tutkimus- ja mittausmenetelmät vastaavat haluttua tulosta. Tilastokeskus on kerännyt tietoa näistä ja taulukoinut niitä valmiiksi sivustoilleen. Ainoa ongelma Tilastokeskuksen aineistoissa on se (niin kuin kaikissa muissakin tilastoissa), että nettipetoksia ei erikseen tilastoida. Työn kannalta olisi tietysti ollut parempi, jos nettipetoksista saadut tuomiot olisi eriteltyinä ja näin niitä kyettäisiin vertaamaan petoksista saatuihin tuomioihin.

6.1.2. Reliabiliteetti

Reliabiliteetti ilmaisee sen, miten luotettavasti ja toistettavasti käytetyt tutkimus- tai mittausmenetelmät mittaavat haluttua ilmiötä. Mittauksen reliabiliteetti tarkoittaa mittaustuloksen toistettavuutta, eli sitä jos joku toinen tekisi samasta aiheesta työn, työn tulokset olisivat yksi yhteen toistensa kanssa. (Validiteetti ja Reliabiliteetti, Hiltunen 2009.)

Opinnäytetyö on mittauksen reliabiliteetin kannalta hieman ongelmallinen. Ongelmia tuottaa se, että ihmiset voivat ilmoittaa tapahtuneista rikoksista monia kuukausia tapahtuneen jälkeen. Tämä vaikuttaa siihen, että henkilö voi ilmoittaa vasta tammikuussa 2016, marraskuussa 2015 tapahtuneesta rikoksesta. Näin ollen nämä rikokset ovat voineet lisääntyä sen jälkeen, kun tätä opinnäytetyötä varten olen tilastoja hakenut poliisin tietojärjestelmistä.

Kokonaisuutena näyttäisi kuitenkin siltä, että työn tulokset ovat riittävällä tarkkuudella toistettavissa. Lukumäärät voivat olla muutamia kymmeniä/satoja suuntaan tai toiseen, mutta se ei muuta sitä tosiasiaa, että nettipetokset ovat lisääntyneet merkittävästi vuodesta 2010 nykypäivään.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Petoksen tunnusmerkistö

Petoksen tunnusmerkistöä on viimeksi päivitetty 2003. Petoksen tunnusmerkistöä tulisi mielestäni päivittää myös nettipetosten osalta. Voisiko nettipetos olla omana momenttinaan rikoslaissa? Minkä vuoksi tunnusmerkistössä on eritelty vakuutuspetos ja maksuvälinepetos, mutta ei nettipetosta?

Silmiin pistää myös se, että lievän petoksen yritys ei ole rangaistavaa rikoslain 36 luvun 3§ mukaisesti. Lievän petoksen raja menee euromääräisesti noin alle 500 eurossa. Mielestäni summan ollessa lähellä tätä rajaa, ei sen yrityksen tulisi olla ”hyväksytty”. Nettipetosten tutkinnan näkökulmasta ymmärrän asian, sillä netissä tapahtunutta lievän petoksen yritystä voi olla erittäin vaikea todentaa ja sen myötä rikosilmoitukset lisääntyisivät myös huomattavasti.

7.2 Petosten ja nettipetosten kehitys 2010-luvulla

Opinnäytetyössäni käytin tilastoja ja kuvia havainnollistamaan nettipetosten määrien muutoksia vuosina 2010-2016. Valitsin tarkastelun aloitusvuodeksi 2010 enkä koko 2000 vuotta sillä koin, että valitsemani aikaväli oli riittävä näyttämään petosten ja nettipetosten määrän muutoksia ja petosten kasvu näkyikin erityisen selvästi 2010-luvulla.

7.2.1 Ketkä tekevät petosrikoksia?

Tilastokeskuksen aineistoa tutkiessani havaitsin (kuvio 2 s. 14), että petosten tekijöinä miehet olivat selvänä enemmistönä. Naisten ja miesten suhde vaikutti säilyvän samana petosten määrän kasvaessa vuositasolla. Miehet olivat tehneet 2010- 2015 petosrikoksien kokonaismäärästä 72 % ja naiset 28 %. Ero oli mielestäni erittäin suuri ja yllättävä. Jostain syystä petosrikokset olivat miehille tyypillisempiä kuin naisille eikä vuositasolla ollut prosentteissa kuin 1-2 % heittoja suuntaan ja toiseen. Onko petosten tekeminen miehille helpompaa kuin naisille vai onko Suomen sukupuolijakauma miesvaltainen?

Aineistosta havaitsee (kuvio 3 s. 14), että eniten petoksia tekevät olivat ikäryhmästä 25-29v. Tämä oli mielenkiintoista, sillä itse olisin arvellut eniten petoksia tekevän ikäryhmän olevan 21–24 – vuotiaat. Tämä ikäluokka oli kuitenkin heti seuraavaksi eniten petoksia tekevänä. Kolmantena ikäryhmänä oli 30-34-vuotiaat. Vähiten petoksia tekivät ääripäät, eli kaikista nuorimmat ja vanhimmat ikäryhmät. Voisiko selitys 21-34-vuotiaiden nettivetosten tekemiselle löytyä esimerkiksi nuoremman ikäluokan netin käytön paremmalla teknisellä osaamisella?

Tilastot ikäjakaumasta olen saanut Tilastokeskukselta. Tiedoissa ei valitettavasti ole eritelty nettivetoksia, sillä niitä ei ole erikseen saatavilla. Karkeasti arvioituna voidaan siis todeta, että petoksia tehtailee pääosin 25-29-vuotias mies. Olisiko tilanne silti sama, jos saisin taulukot ikäjakaumasta ja sukupuolesta pelkästään nettivetosten osalta? Voisiko nuoremmat/vanhemmat ikäryhmät ja/tai naiset olla esimerkiksi suuremmassa osassa?

7.2.2 Nettivetokset suhteessa petosrikoksiin

Koska poliisin tilastoissa ei eritellä nettivetoksia omaksi rikosnimikkeekseen, olen nettivetosten määrän selvittämiseksi koonnut poliisin rekistereiden lisäksi tietoja käytetyimpien sivustojen, kuten Tori.fi:n, Huuto.netin ja Facebookin nettivetoksista. Näitä tietoja toisiinsa vertaamalla olen pyrkinyt saamaan käsityksen siitä, selittävätkö nettivetosten kasvaneet määrät kaikkien petosten kasvua, ja kuinka paljon petosrikokset ovat tosiasiasa kasvaneet 2010 vuodesta nykypäivään. Keräämään aineiston perusteella on todettavissa (taulukko 1 s. 13 ja kuvio 4 s. 20), että petosrikokset ovat kasvaneet yli 40 % vuodesta 2010 vuoteen 2015.

Nettisivustoista Tori.fi:n rikosilmoitusten määrä on kasvanut vuodesta 2010 vuoteen 2015 merkittävästi (kuvio 5 s. 17). Syynä tälle ilmiölle voidaan pitää muun muassa Tori.fi:n suosion kasvua, eli käyttäjämäärän lisääntymistä sivustolla. Samalla kun netti-ilmoitusten

määrä on lisääntynyt, ovat myös rikolliset siirtyneet internetiin. Rikosilmoitusten määrä suhteessa netti-ilmoitusten määrään on kuitenkin pysynyt melkein ennallaan. Taulukossa 2 (s. 16) on koottu, kuinka paljon nettipetoksia Tori.fi:n alueella tapahtuu verrattuna ilmoitusten määrään.

Taulukosta ilmenee, nettipetosten määrä on kasvanut 2014 vuodesta 2015 vuoteen vain 0,01 %. Kaikista Tori.fi:n ilmoituksista 2015 vuonna rikosilmoituksia tehtiin vain 0,04 %. Ilmoitusten määrä sivustolla kasvoi siis vuodesta 2014 vuoteen 2015 35 % ja rikosilmoitusten määrä kasvoi 0,03 %:sta 0,04 %:iin kaikista ilmoituksista Tarkasteltaessa merkittävimpien nettimyymälä sivustojen rikosilmoitusten määriä, ovat ne yli 30-kertaistuneet vuodesta 2010 vuoteen 2015 (taulukko 3 s. 19 ja kuvio 7 s. 19).

Taulukossa 3 (s. 19) on kuvattu nettipetosten määrä nettimyymälä sivustoilla (Tori.fi, Huuto.net & Facebook) vuosina 2010- 2015 ja tämän määrän vuosittaista kasvua. Taulukosta 3 ilmenee, että nettipetosten määrät ovat kasvaneet 2010-vuodelta 2015-vuoteen 56,4 %. Mielestäni tämä antaa jo kuvaa siitä, miten nettipetokset ovat kasvaneet räjähdysmäisesti muutamassa vuodessa. Onko odotettavissa vielä lisää kasvua?

Nettipetoksissa on kuukausitasolla havaittavissa vaihtelua rikosilmoitusten määrissä, joka on osaltaan selitettävissä mm. sillä, että kevään aikana tapahtuu normaalia enemmän pyörävarkauksia (kuvio 6 s. 18).

Nettipetoksia tehdään tunnetuimmista sivustoista eniten Tori.fi-sivustolla (kuvio 7 s. 19). Tori.fi:stä tulee enemmän rikosilmoituksia vuodessa, kuin Huuto.netistä ja Facebookista yhteensä. Verrattaessa petosten määrän kasvua tietoihin nettipetosten määristä (taulukko 4 s. 20 ja kuvio 9 s. 21) havaitsee hyvin selkeästi, että muiden kuin nettipetosten määrä on pysynyt melkein samalla tasolla 2010-luvulla.

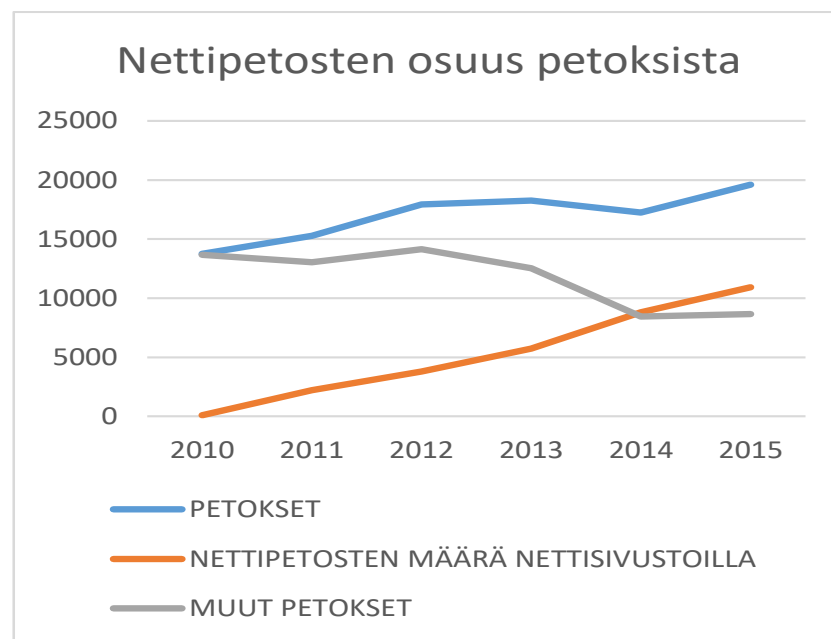
Petosten kokonaismäärä on noussut vajaalla 6 000:lla rikosilmoituksella. Tämä luku on käytännössä vastaava kuin nettipetosten määrä vuonna 2015. Nettipetosten osuus oli vuonna 2015 noin 30 % kaikista petoksista ja nettipetokset selittävät tämän aineiston perusteella petosten kokonaismäärän kasvua. Alla olevassa taulukosta 4 (s. 20) käy tarkemmin ilmi nettipetosten osuus kaikista petosrikoksista (mukaan ei ole laskettu maksuvälinepetosta tai vakuutuspetosta). Taulukon perusteella voidaan todeta, että vuonna 2015 nettipetosten osuus petosrikoksista oli yli 55 %. Mielestäni tämä on erittäin paljon, sillä vuonna 2010 vastaava luku oli vain 0,8 %. Täytyy kuitenkin muistaa, että 2010 ei välttämättä oltu niin tietoisia

INTERNET tapahtumapaikan luokittelun oikeaoppisesta käyttämisestä kuin nykypäivänä, jonka vuoksi kaikkia nettipetoksia ei varmasti ole saatavilla tämän perusteella.

Nettipetosten määrät petoksista näyttäisi olevan kasvussa edelleen, sillä vuoden 2016 osalta tammi- kesäkuun aikana nettipetokset kattoivat jo yli 60 %. Koen, että kyseinen taulukko 4 on työni tärkeimpiä tuotoksia. Taulukon tulokset on esitetty myös kuviossa 12 (s. 45).

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
PETOKSET	13773	15282	17944	18274	17258	19611	9090
PETOSTEN LISÄYS EDELLISEEN VUOTEEN VERRATTUNA		1509	2662	330	-1016	2353	
NETTIPETOKSET	104	2234	3801	5738	8799	10943	5515
NETTIPETOSTEN LISÄYS EDELLISEEN VUOTEEN VERRATTUNA		2130	1567	1937	3061	2144	
MUUT PETOKSET	13669	13048	14143	12536	8459	8668	3575
NETTIPETOSTEN OSUUS % PETOKSISTA	0,8	14,6	21,2	31,4	51,0	55,8	60,7

Kopio taulukosta 4 (s. 20)

Kuvio 12. Nettipetosten osuus petoksista vuosina 2010-2015

Kuviossa 8 (s. 20) on laskettu Rikkitripistä INTERNET-hakusanaa käyttäen nettipetosten määrät. Näissä on siis käytetty tapahtumapaikan luokitteluna internetiä. Kuvioista voi todeta, että nettipetokset ovat kasvaneet 2010-vuodesta vuoteen 2015 yli 100 %. Mielestäni nimenomaan tämän taulukon avulla nettipetosten määrän kasvaminen pystytään todistamaan.

Kuviossa 9 (s. 21) on vertailtu petosten määriä nettipetoksiin. Tilastojen valossa voidaan todeta, että nettipetosten määrä on kasvanut 2010-vuodesta vuoteen 2015 mennessä yli 100 %. Petosten ja nettipetosten tarkat määrät on esitetty taulukossa 4 (s.20 & 45).

Tilastot osoittavat nettipetosten räjähdysmäisen kasvun 2010-vuodesta aina tähän päivään. Uskon, että tilastojen avulla on pystytty hahmottamaan tilanteen ongelmallisuus. Ennaltaehkäisevään työhön on panostettava nykyistä huomattavasti enemmän, mikäli petosrikosten määrän kasvu halutaan estää. Ihmisten tulee ymmärtää, että netissä kuka tahansa voi joutua niin petoksen kuin jonkin muunkin nettirikoksen uhriksi. Netissä tapahtuva rikollisuus on asia, johon poliisin pitää tulevaisuudessa kiinnittää paljon enemmän huomiota.

7.2.3 Onko ”kevyet” rangaistukset osasyynä nettipetosten kasvuun?

Opinnäytetyössäni yhtenä tarkastelun kohteena on se, millaisia rangaistuksia petosten tekijät rikoksistaan saavat. Taulukoihin 5, 6 & 7 olen koonnut tuomioiden osalta tilastoja siitä, kuinka paljon ihmisiä on tuomittu esimerkiksi sakkoihin lievistä petoksista (5, s. 35) ja kuinka moni on oikeudessa tuomittu ja millaisia rangaistuksia sieltä on saatu (7, s. 36).

Taulukkoon 5 (s. 35) olen koonnut lievästä petoksesta saatujen rangaistusvaatimusten (rv) lukumäärät, keskiarvon rv:n saaneiden päiväsakkojen lukumäärästä, 1 päiväsakon keskiarvon (euro) sekä kokonaisrahamäärän sakosta (euro) vuosina 2011- 2015. Lievästä petoksesta annetut rangaistusvaatimukset ovat puolestaan laskussa. Syynä tälle voi olla ihmisten halu saada omat rahansa takaisin tai esimerkiksi se, että rikostutkinnassa juttumäärät ovat kasvussa ja tutkijat taas puolestaan vähenemässä. Rikostutkija ei välttämättä ole edellisenä vuonna ehtinyt hoitaa kaikkia vuoden aikana tulleita petosjuttuja valmiiksi. Lievän petoksen osalta oleellista on se, että lievästä petoksesta voidaan määrätä vain päiväsakkorangaistus. Lievästä petoksesta ei siis voi saada ehdollista tai ehdotonta vankeusrangaistusta. Voisiko tämä olla osasyynä petosten lisääntymiselle?

Taulukossa 6 (s. 35) on koottu tuomioistuimissa petoksesta sakkoon tuomittujen lukumäärät vuosina 2010-2015, tuomioistuimissa annettujen sakkojen keskiarvoinen lukumäärä, 1 päiväsakon rahamäärä sekä päiväsakosta saatu kokonaisrahamäärän keskiarvo. Petoksesta annettujen sakkojen lukumäärät on kasvanut 2010-luvulta 2015-luvulle 18,9%. Yksi selittävä tekijöistä on mm. petosten kasvavat lukumäärät.

Taulukossa 7 (s. 36) taas puolestaan on koottu oikeudessa tuomittujen lukumäärät vuosina 2011- 2015. Taulukossa on eritelty petoksesta, petoksen yrityksestä, törkeästä petoksesta,

törkeän petoksen yrityksestä sekä lievästä petoksesta. Taulukon 7 perusteella voidaan todeta, että todeta, että petoksista tai petosten yrityksistä tuomittujen määrä on kasvanut vuodesta 2010 vuoteen 2015 verrattuna 21 %.

7.3 Kehitysehdotukset

Tärkeänä kehityskohteena pidän rikosilmoituksen kirjaamisvaihetta, jossa rikosilmoituksen kirjaaja eli poliisimies voi itse päättää, täyttääkö tapahtumapaikka luokituksen kohdalle INTERNET. Tämän kentän täyttäminen pitäisi mielestäni tehdä järjestelmään pakolliseksi.

Petos-rikosilmoitusta kirjatessa yksittäisen poliisin ei tarvitse merkitä kenttään paikkaluokitusta pakollisesti, eli sitä, että missä rikos on tapahtunut. Petosrikosten tilastoinnissa suureksi avuksi olisi se, että poliisin tietojärjestelmä pakottaisi henkilön kirjaamaan petoksessa paikkaluokitukseen joko Internet tai jokin "muut" -paikka nimikkeellä. Näin varmistettaisiin se, että netissä tapahtuneet petosrikokset saataisiin jo tässä vaiheessa luokiteltua joko nettipe-toksiin, tai muihin petosrikoksiin. Rikosilmoitus ei kuitenkaan vaadi käyttämään tätä kohtaa ainakaan tällä hetkellä. Joissakin muissa rikoksissa tekopaikan luokitteluun on pakko täyttää jotakin.

Nykyinen menettely on johtanut siihen, että osa poliiseista kirjaa tapahtumapaikaksi internetin ja osa ei. Tilastoinnin kannalta tämä on harmillista, sillä tämän vuoksi ei voi saada täydellistä otosta tehdyistä rikosilmoituksista INTERNET hakusanaa käyttäessä. Osa ilmoituksista jää näin ollen pimentoon. Uskon kuitenkin, että nykypäivänä tämä tilanne on jo parane-maan päin. Kuitenkaan tässä opinnäytetyössä tehty otos ei ole täydellinen, jonka vuoksi nettipe-tosten tosiasialliset lukumäärät ovat vielä hämärän peitossa, mikä on tietysti harmil-lista.

Jos itse järjestelmään yhden kohdan muuttaminen on mahdotonta, tulisi ainakin jokaiselle poliisilaitokselle luoda ohjeistus petos-rikosten ilmoitusten täyttämiseksi. Internetissä tapah-tuva rikollisuus on Keskusrikospoliisin osaamisaluetta, jonka vuoksi mielestäni se voisi tie-dottaa kaikille poliisilaitoksille nettirikosten tutkinnasta tarkemmin ja antaa mahdollisesti vinkkejä niiden tutkintaan.

Internetirikollisuus on kokonaisuudessaan kasvava ilmiö, jonka kasvuun varautumista ei ole poliisin määrärahoissa huomioitu. Julkisuudessa on ollut puhetta siitä, että poliisiin haluttai-siin saada lisää kyberrikostutkijoita, mutta todellisuudessa yhtälö on mahdoton, sillä poliisilla ei ole rahaa eikä resursseja siirtää tutkijoita tämän kaltaisiin työtehtäviin.

Turun Sanomissa kerrotaan, että Lounais-Suomen ainoa kyberrikostorjuntaryhmä (lukuun ottamatta KRP:tä) on perustettu vuoden 2016 alussa. Ryhmä tutkii tietoverkkoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuneita rikoksia sekä rikollisia tekoja, joissa on käytetty tietoverkkoja tai tietojärjestelmiä hyväksi. Ryhmä hoitaa kyberrikoksia omien työtehtäviensä lomassa. (Turun sanomat, 2016). Voisiko tästä ryhmästä ottaa mallia, ja miettiä jokaiselle poliisilaitokselle (11) omaa kyberrikostorjuntaryhmää?

Koulutuksen puute on myös yksi suurimmista ongelma-alueista. Poliisiammattikorkeakoulussa ei järjestetä pahemmin koulutuksia nettirikoksen tutkintaan peruskoulutuksen yhteydessä. Pidän erittäin tärkeänä sitä, että tähän asiaan pyrittäisiin tarttumaan ja esimerkiksi jokaiselta poliisilaitokselta koulutettaisiin tietty määrä henkilöitä nettirikosten tutkijoiksi, jotka voisivat tarvittaessa opastaa muita tutkijoita siitä, miten näitä kyseisiä rikoksia tutkitaan ja miten estetään se, ettei rikosilmoituksia päätetä vain sen takia, että poliisilla ei ole tietotaitoa tai aikaa lähteä selvittämään näitä rikoksia. Poliisiorganisaation tulee pystyä päivittämään itseään rikollisuuden muuttuessa ja kyettävä näin vastaamaan kyberrikollisuuden tuomiin haasteisiin.

Tärkeänä kehityskohteena pidän myös ihmisten valistamista. Tietoa internetistä ja sen vaaroista löytyy paljon niin kirjallisuudesta, kuin nettiartikkeleista. Varsinkin englanninkielisillä sivustoilla löytyy paljon vinkkejä, miten suojautua nettihuijauksilta. Koin, että suomenkielisiltä sivustoilta ei löytynyt vastaavia ohjeita kuluttajille. Tämän vuoksi loin liitteenä olevan ohjeistuksen ”Vinkkejä turvalliseen kaupantekoon”, jota voi vapaasti hyödyntää ihmisten valistuksessa. Ohjeistusta voi vapaasti käyttää niin poliisin omilla sivuilla, kuin muillakin sivustoilla. Poliisin tulisi mielestäni enemmän tiedottaa, miten näiltä rikoksilta voisi suojautua. Mielestäni sosiaalinen media on paras tiedotusväline varsinkin nuoremmalle sukupolvelle. Myös vanhemmalle väestölle, jotka ovat siirtyneet internetin käyttäjiksi vasta myöhemmällä iällä, tulisi alusta alkaen kertoa mahdollisista huijausyrityksistä internetissä ja näin kyettäisiin ennalta estämään rikoksien syntymistä.

Yhtenä kehityskohteena voisi ajatella, että tutkintaan olisi hyvä luoda selkeät ja yhtenäiset ohjeistukset petosrikosten tutkintaa ajatellen. Ohjeiden tulisi olla selkeät ja kaikkien saatavilla ja mahdollisuuksien mukaan päivitettävissä. Näin tutkinta sujuisi joutuisammin, kun kaikilla olisi yhtä hyvä mahdollisuus käyttää ohjeistuksia. Ehkä tässä on aihetta seuraavaan opinnäytetyöhön?

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet

Haasio Ari, 2013. Netin pimeä puoli, Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki

Helopuro Sanna & Perttula Juha & Ristola Juha-Pekka 2009. Sähköisen viestinnän tietosuojat, Talentum

Hirsjärvi Sirkka, Remes Pirkko & Sajavaara Paula 2008. Tutki ja kirjoita, 13. painos, Keuruu, Otavan Kirjapaino Oy

Husa Jaakko & Mutanen Anu & Pohjolainen Teuvo 2001. Kirjoitetaan juridiikkaa, Saarijärvi, Gummerus kirjapaino Oy

Innanen Antti & Saarimäki Jarkko 2012. Internetoikeus, Helsinki: Edita

Järvinen Petteri 2012., Arjen tietoturva; vinkit ja ratkaisut Jyväskylä: Docenco

Kananen, 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kukkonen Reima & Tolvanen Matti 2011. Esitutkinta- ja pakkokeino-oikeuden perusteet, Talentum

Paavilainen Petri 2014. Psykologian tutkimustyöopas. Keuruu, Otavan kirjapaino Oy

Salonen Kari 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön, Juvenes Print Oy, Tampere

Toikko Timo & Rantanen Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta, 3. korjattu painos, Tampere, Tampereen Yliopistopaino Oy- Juvenes Print

Henkilölähteet

Lehto Antti, Tori.fi:n turvallisuusvastaava, 7.6.2016 kello 10:30, Helsinki

Nettiartikkelit

Aamuset.fi, 21.03.2016 12:48; Poliisi: Jos tarjous kuulostaa liian hyvältä ollakseen totta, se on sitä, Luettavissa: <http://www.aamuset.fi/naista-puhutaan/uutiset/poliisi-jos-tarjous-kuulostaa-liian-hyvalta-ollakseen-totta-se-sita>
Luettu: 3.6.2016

Catfish-termi, Luettavissa: <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=catfish>
Luettu: 24.10.2016

Digitoday, 25.1.2013 kello 16:48 Tuomas Linnake; Muista vanha vaara: Nettipetoksissa kolmen sarja. Luettavissa: <http://www.digitoday.fi/yhteiskunta/2013/01/25/muista-vanha-vaara-nettipetoksissa-kolmen-sarja/20131439/66>
Luettu: 3.6.2016

Eduix, pankkitiedustelu-käsite. Luettavissa: <http://polas.eduix.fi:8080/polas/show.html?asiasana=pankkitiedustelu&kieli=10>
Luettu: 16.9.2016

Facebook, Nettipetokset - ryhmä2015, Luettavissa: https://www.facebook.com/nettipetokset/info/?tab=page_info
Luettu: 19.7.2016

FBI, Internet fraud, Luettavissa: <https://www.fbi.gov/scams-and-safety/common-fraud-schemes/internet-fraud>
Luettu: 6.11.2016

FBI, Non-delivery of merchandise, Luettavissa: <https://www.fbi.gov/scams-and-safety/common-fraud-schemes/non-delivery-of-merchandise>
Luettu: 6.11.2016

Helsingin Sanomat, 23.9.2014 14:54 Lasse Kerkelä; Nettipetosten ennätysmies tuomittiin yli 300 uudesta rikoksesta. Luettavissa: <http://www.hs.fi/kotimaa/a1411442228938>
Luettu: 12.7.2016

Hyvä Terveys, Valheen monet kasvot, Psykiatrisen vankisairaalan vastaava lääkäri Hannu Lauerman haastattelu, 31.10.2011, Luettavissa: http://www.hyvaterveys.fi/artikkeli/mieli/valheen_monet_kasvot
Luettu: 7.11.2016

Iltalehti, 12.6.2015 klo 07.58 Henni Auvinen; Toiselle ehdotonta vankeutta: Parikymppiset naiset tehtailivat nettipetoksia. Luettavissa: http://www.iltalehti.fi/uutiset/2015061119842487_uu.shtml
Luettu: 25.8.2016

Interpol, Who we are, Luettavissa: <https://www.interpol.int/>
Luettu: 6.11.2016

KvantiMOTV, Menetelmäopetuksen tietovaranto Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto Saaranen-Kauppinen Anita & Puusniikka Anna, 2006. Luettavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_3.html
Luettu: 7.11.2016

Kymenlaakson Ammattikorkeakoulu, Opinnäytetyöpakki. Luettavissa:

<https://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Aineiston-keruumenetelmat/Haastattelu>

Luettu: 13.7.2016

Lapin ammattikorkeakoulu, opinnäytetyö-ohje. Luettavissa: <http://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle/Opinto-opas,-AMK-tutkinto/Opinnaytetyoohje/Opinnaytetyon-toteuttaminen>

Luettu: 13.7.2016

Mielenterveysseura, Itsetuntemus: Luottamus. Luettavissa: <http://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/itsetuntemus/tunteet/luottamus>

Luettu: 8.11.2016

Poliisi.fi, Nettivinkki, Luettavissa: <https://www.poliisi.fi/nettipoliisi>

Luettu: 28.7.2016

Poliisi.fi, 29.01.2016; Helsingissä katuturvallisuus parani - nettipetokset suuri haaste. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/tietoa_poliisista/tiedotteet/1/1/helsingissa_katuturvallisuus_parani_-_nettipetokset_suuri_haaste_44029

Luettu: 10.7.2016

Rakkausrunot, Mace 23.5.2013 Petos-runo. Luettavissa: www.rakkausrunot.fi

Luettu: 10.9.2016

Savon Sanomat, Mansikka-Aho, 22.12.2015 kello 7:00 Nettipetokset toivat rikokseen aivan uuden tekijäryhmän – epäiltynä koululaisiakin. Luettavissa:

<http://www.savonsanomat.fi/kotimaa/Nettipetokset-toivat-rikokseen-aivan-uuden-tekij%C3%A4ryhm%C3%A4n/5487>

Luettu: 20.6.2016

Taloussanomat, 25.2.2008 07:27 Anne-Riitta Isohella; Nettihuijarit syövät poliisin budjettia. Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/tyomarkkinat/2008/02/25/nettihuijarit-syovat-poliisin-budjettia/20085632/12>

Luettu: 20.6.2016

Taloussanomat, 29.9.2014 05:45; Nettipetokset nopeassa kasvussa. Luettavissa: <http://www.talouselama.fi/uutiset/aina-loytyy-niita-joihin-huijaus-uppooa-ts-nettipetokset-nopeassa-kasvussa-3463502>

<http://www.talouselama.fi/uutiset/aina-loytyy-niita-joihin-huijaus-uppooa-ts-nettipetokset-nopeassa-kasvussa-3463502>

Luettu: 21.6.2016

Tori.fi- verkkopalvelu 2016. Luettavissa: <http://www.tori.fi/>

Luettu: 4.6.2016

Turun Sanomat; Poliisi petraa kyberrikollisuuden torjunnassa 31.8.2016

17:38, Luettavissa: <http://www.ts.fi/uutiset/paikalliset/2766506/Poliisi+petraa+kyberrikollisuuden+torjunnassa>

Luettu: 24.10.2016

Validiteetti ja reliabiliteetti, Leena Hiltunen, Graduryhmä 18.2.2009, Jyväskylän yliopisto, Luettavissa: file:///C:/Users/lehto/Desktop/Opinnaytetyo%20osat/validius_ja_reliabiliteetti.pdf

file:///C:/Users/lehto/Desktop/Opinnaytetyo%20osat/validius_ja_reliabiliteetti.pdf

Luettu: 31.10.2016

Virtuaali ammattikorkeakoulu, Lumme Riitta/Leinonen Rauni/Leino Mia/Falenius Mia & Sundqvist Leena; Monimuotoinen/ toiminnallinen opinnäytetyö

5.8.2006. Luettavissa: <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojak-sot/030906/1113558655385/1154602577913/1154670359399/1154756862024.html>

Luettu: 1.11.2016

Yle.fi, 31.3.2015 kello 13:21 Antti Seppälä; Poliisi: näin vältät nettipetoksen.

Luettavissa: http://yle.fi/uutiset/poliisi_nain_valtat_nettipetoksen/7901145

Luettu: 27.6.2016

Yle.fi, Rikollisjärjestöt hallitsevat internetrikollisuutta 8.5.2012 klo 23:10 Tiina Forsberg. Luettavissa: <http://yle.fi/uutiset/3-6087771>

Luettu: 30.10.2016

LIITTEET

LIITE 1: Vinkkejä turvalliseen kaupantekoon

- ❖ Jos se kuulostaa liian hyvältä ollakseen totta, se yleensä ei ole totta.
- ❖ Osta tuotteet luotettavalta lähteeltä ja varmistu myyntisivuston todenperäisyydestä (FBI, Tips for avoiding non-delivery of merchandise)
- ❖ Kirjoitusvirheet myynti- tai ostoilmoituksessa - varoitusmerkki?
- ❖ Myyjä ei ilmoita yhteystietojaan – onko luotettava?
- ❖ Jos myyjä antaa puhelinnumeron, varmistu numeron aitoudesta esim. soittamalla siihen (FBI, Tips for avoiding non-delivery of merchandise)
- ❖ Pyydä nähdä tuotteesta kuva, kuvassa voisi mieluusti olla käsin kirjoitettu lappu, jossa henkilön nimi ja esimerkiksi päivämäärä
- ❖ Vältä rahan lähettämistä ulkomaille tai muuten tuntemattomalle henkilölle
- ❖ Älä maksa tuotetta ennen kuin olet todennut sen oikeaksi
- ❖ Tarkista netistä, löytyykö myyjästä epäilyttävää tietoa
- ❖ Älä välitä henkilötietojasi, tilitietojasi tai luottokorttinumeroita tuntemattomille henkilöille
- ❖ Ajoneuvoista, polkupyöristä ja erilaisissa välineissä on usein valmistuskoodi, runkonumero ym. Kannattaa siis kysyä aina myyjältä näitä tunnisteita, jotta voit varmistaa, ettei osta varastettuja tuotteita
- ❖ Pyydä myyjää kertomaan laitteen sarjanumero, jotta pystyt tarkistamaan, ettei tuote ole varastetuksi ilmoitettujen laitteiden joukossa (Järvinen, 2012, 102).
- ❖ Turvallisinta on ostaa tuote kasvotusten, jotta voit omin silmin todeta sen aitouden
- ❖ Tarkista aina tuotteiden aitous (Esimerkiksi merkkilaukusta tai –kellostasta)
- ❖ Yritä etsiä löytyykö keskustelupalstoilta mahdollisen huijarin nimeä. Monesti huijarit käyttävät monia eri valenimiä. (Järvinen, 2012, 102.)